

การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว
ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

**Perception and Participation of Local People on the Impacts of Tourism
on Community's Way of Life at Amphoe Chiang Khan Loei Province**

สถาพร แก้วพิลาธมย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2560

การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว
ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

สถาพร แก้วพิลาธมย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2560

**Perception and Participation of Local People on the Impacts of Tourism
on Community's Way of Life at Amphoe Chiang Khan Loei Province**

Sataporn Kaewpilarom

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts Department of Tourism Management
Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University**

2017

หัวข้อสารนิพนธ์	การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ชื่อผู้เขียน	สถาพร แก้วพิลาธมย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. สุวันชัย หวนนากลาง
สาขาวิชา	การจัดการการท่องเที่ยว
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ 1) ศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บข้อมูลนั้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (ถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (แก่งคุดคู้) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) จำนวนหมู่บ้านละ 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ ร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (T-test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 10 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน แต่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ในด้านการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกในระดับการรับรู้มาก และการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ในด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านการรับ และแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

Minor Thesis Title	Perception and Participation of Local People on the Impacts of Tourism on Community's Way of Life at Amphoe Chiang Khan Loei Province
Author	Sataporn Kaewpilarom
Thesis Advisor	Dr. Suwanchai Hounnaklang
Department	Tourism Management
Academic Year	2017

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to evaluate level of local people's perception on the impacts of tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province 2) to analyze level of local people's participation to solve problems caused by tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province.

The quantitative method was used in the research. The survey was conducted with 400 respondents, including 200 indigenous people living in Moo 1 and Moo 2 around Chiang Khan walking street, 100 local people settling in Moo 4 Ban Noi (Kang KudKu) Chiang Khan sub-district and 100 local people staying at Moo 4 Ban Napanat (Moo Ban Tai-Dum Cultural Center) Khao Kaeo sub-District. Descriptive and inferential statistics (Percentage, Frequency Distribution, Mean, Standard Deviation, t-test and One - way ANOVA) were employed to analyze data.

The results showed that most samples are women. The average age of respondents was between 36 - 50 years and their marital status was married. Most of them had the highest level of education of Secondary school. They had monthly income less than 5,000 baht, and they had extra-income out of tourism here. Most of them had been living there more than 10 years. The majority of them were not members of groups in the community and they used to participate in community activities.

In terms of the perception of local people on the impacts of tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province, the results showed that the samples had a perception of the positive impact of tourism at a high level but had a perception of the negative impact of tourism at the medium level.

Regarding the level of local people's participation to deal with problems caused by tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province, the results showed that the majority of samples involved in receiving and sharing benefits at a medium level. Their participation in the operation process was also at the medium level. They were moderately involved in the process of idea sharing, planning and decision making. Nevertheless, the level of the participation on the evaluation process is low

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ดร.สุวันชัย หวนนากลาง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย ทั้งยังตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัสวิน แสงพิบูล ผู้อำนวยการหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวและเลขานุการหลักสูตร เป็นอย่างยิ่ง ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ คุณเติมสิน เดชรัตน์ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการพิเศษ และนางสาวลำพันธ์ ขุนราช นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ กรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชาวบ้านในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน หมู่ที่ 4 บ้านน้อย (บริเวณแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้ และต้องขอขอบคุณข้อมูลทุกประเภทจากแหล่งที่มาของข้อมูลทุกแห่งทุกบุคคลที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอมอบความสำเร็จของการศึกษานี้ให้กับคุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว รวมถึงเพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา จนประสบความสำเร็จในการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สถาพร แก้วพิลาธรมย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.6 นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	8
1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว.....	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคาร์มมีส่วนร่วม.....	14
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน.....	16
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	17
2.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	19
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	30
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
3.4 การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	37
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบ จากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	41
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	46
4.4 การทดสอบสมมติฐาน.....	54
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	64
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	74
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	83
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	84
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	91
ประวัติผู้เขียน.....	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1	1
1.2	3
1.3	4
2.1	23
3.1	32
4.1	37
4.2	41
4.3	43
4.4	45
4.5	46
4.6	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.7 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์.....	49
4.8 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล.....	51
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม.....	53
4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์.....	54
4.11 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์.....	58
4.12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน.....	63

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่

หน้า

1. กรอบแนวคิดการวิจัย.....

9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก เราได้จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2558 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 สรุปจำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2550 - 2558

ปี (พ.ศ.)	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ		รายได้จากการท่องเที่ยวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	$\Delta\%$	จำนวน (ล้านบาท)	$\Delta\%$
2550	14,464,228	+4.65	547,781.81	+13.57
2551	14,584,220	+0.83	574,520.52	+4.88
2552	14,149,841	-2.98	510,255.05	-11.19
2553	15,936,400	+12.63	592,794.09	+16.18
2554	19,230,470	+20.67	776,217.20	+30.94
2555	22,353,903	+16.24	983,928.36	+26.76
2556	26,546,725	+18.76	1,207,145.82	+22.69
2557	24,809,683	-6.54	1,172,798.17	-2.85
2558	29,881,091	+20.44	1,447,158.05	+23.39

หมายเหตุ : $\Delta\%$ หมายถึง ร้อยละของผลต่าง, + หมายถึง การเพิ่มขึ้น, - หมายถึง การลดลง (กรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

จากตารางที่ 1.1 พบว่าในปี 2550 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 14,464,228 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.65 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 547,781.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.57 ในปี 2551 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 14,584,220 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.83 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 574,520.52 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.88 ในปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 14,149,841 คน ลดลงร้อยละ 2.98 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 510,255.05 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 11.19 ในปี 2553 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 15,936,400 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.63 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 592,794.09 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.18 ในปี 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 19,230,470 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.67 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 776,217.20 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.94 ในปี 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 22,353,903 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.24 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 983,928.36 เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.76 ในปี 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 26,546,725 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.76 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1,207,145.82 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.69 ในปี 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 24,809,683 คน ลดลงร้อยละ 6.54 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1,172,798.17 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 2.85 และในปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 29,881,091 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.44 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1,447,158.05 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.39 (กรมการท่องเที่ยว, 2559)

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนบริเวณรอบ ๆ พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นั่น ๆ จึงทำให้คนในชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานราชการ เกิดการตื่นตัวให้เกิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ กัดตาการ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก สินค้า OTOP สถานบริการ ฯลฯ รวมถึงระบบสาธารณูปโภคในด้านต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ฯลฯ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ย่อมส่งผลให้เกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบ (อัญญรัตน์ ธนาวรรณ, 2556 และ วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553) ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ด้านเศรษฐกิจ (ณัฐพล มีแก้ว, 2555 และ ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม (วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553 ณัฐพล มีแก้ว, 2555 อัญญรัตน์ ธนาวรรณ, 2556 ปานจิตร จินหิรัญ, 2556)

ตั้งที่ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันงดงาม เป็นสิ่งดึงดูดให้การท่องเที่ยวเกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่ยังคงรูปแบบเอกลักษณ์ความเก่าแก่ของชุมชนที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้เดินทางมาท่องเที่ยวที่อำเภอเชียงคานเป็นจำนวนมาก คูได้จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน พ.ศ. 2554 - 2557 ดังนี้

ตารางที่ 1.2 สถิตินักท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน พ.ศ. 2554 - 2557

เดือน	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557
มกราคม	39,890	61,182	125,090	135,000
กุมภาพันธ์	21,245	42,290	62,545	78,500
มีนาคม	20,390	27,211	54,422	53,300
เมษายน	16,097	25,131	62,827	58,200
พฤษภาคม	14,518	22,358	33,537	29,100
มิถุนายน	9,162	19,239	18,364	31,900
กรกฎาคม	7,296	14,592	10,354	25,500
สิงหาคม	14,464	26,928	10,545	29,350
กันยายน	12,397	24,797	12,050	35,250
ตุลาคม	15,254	30,508	28,060	61,900
พฤศจิกายน	27,530	55,060	47,900	86,300
ธันวาคม	62,185	124,370	125,500	147,100
รวม (คน)	260,428	473,666	591,194	771,400

(<http://www.chiangkhan.info/home/สถิตินักท่องเที่ยว/>) สืบค้นวันที่ 24 สิงหาคม 2559

จากตารางที่ 1.2 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 260,428 คน ในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 473,666 คน ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 591,194 คน และในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 771,400 คน

ตารางที่ 1.3 สถิติจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากนักท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน ประจำปี 2559

เดือน	นักท่องเที่ยว ชาวไทย	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ	รวม (คน)	รายได้เฉลี่ย (บาท)
มกราคม	150,500	11,000	161,000	241,500,000
กุมภาพันธ์	85,000	6,500	91,500	137,250,000
มีนาคม	37,000	2,200	39,200	58,800,000
เมษายน	37,500	1,900	39,400	59,100,000
พฤษภาคม	22,000	500	22,500	33,750,000
มิถุนายน	19,000	700	19,700	29,550,000
กรกฎาคม	19,500	900	20,400	30,600,000
สิงหาคม	21,000	900	21,900	32,850,000
กันยายน	22,000	1,100	23,100	34,650,000
ตุลาคม	33,000	1,500	34,500	51,750,000
พฤศจิกายน	57,000	2,200	59,200	88,800,000
ธันวาคม	200,000	6,500	206,500	309,750,000
รวม	703,000	35,900	738,900	1,108,350,000

หมายเหตุ : รายได้รวมคำนวณเฉลี่ยต่อคนที่ 1,500 บาท

(<http://www.chiangkhan.info/home/สถิตินักท่องเที่ยว-2559/> สืบค้นวันที่ 28 มิถุนายน 2560)

จากตารางที่ 1.3 พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ 738,900 คน รายได้เฉลี่ย 1,108,350,000 บาท

ทั้งนี้ จากการท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางบวกและทางลบ ผลกระทบทางบวกคือ เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนได้รับความสะดวกสบายในด้านระบบสาธารณูปโภค เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านในชุมชนสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าหม่นวม เป็นต้น รวมถึงอาหารพื้นเมืองต่าง ๆ ทำให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านภาษา (ภาษาเลย) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556) ทำให้เกิดการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแหล่งรายได้ให้กับชุมชน ส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการผลิตหรือขายสินค้าทางวัฒนธรรม (ณัฐพล มีแก้ว, 2555)

นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบทางบวกแล้ว ยังส่งผลกระทบทางลบ คือ การที่ชุมชนเชียงคานเป็นชุมชนขนาดเล็ก และเคยเป็นชุมชนที่เงียบสงบ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด ที่พักไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยวจนทำให้เกิดขีดจำกัดของการรองรับในพื้นที่ ก่อให้เกิดค่าครองชีพสูง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง สมาชิกในครอบครัวต่างทำงานจนไม่มีวันหยุด เพื่อหารายได้ให้มากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ค่านิยมในการใช้จ่ายของคนในชุมชนมีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีบางอย่างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา การแต่งกายวัยรุ่นใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว มีผลให้ออกลักษณะด้านการแต่งกายของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556) และผลจากระบบเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วกลับส่งผลให้เกิดการแข่งขันชิงทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น การเกิดขึ้นของร้านสะดวกซื้อมากมาย รวมไปถึงการกว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างที่พัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดเม็ดเงินจากนักท่องเที่ยวแทนที่จะตกไปสู่ชุมชน แต่กลับถูกแบ่งปันให้กับกลุ่มนักลงทุนหรือผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่ และอาจส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนเป็นเพียงแค่อู้งจ้างในชุมชนของตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพเนื่องจากการท่องเที่ยวสร้างรายได้รวดเร็วกว่าการทำเกษตรกรรม การแข่งขันผู้บริโภครุคทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชน รวมไปถึงการว่าจ้างคนในชุมชนในลักษณะที่เป็นลูกจ้าง ทำให้ความสัมพันธ์ภายในชุมชนไม่ใกล้ชิดกันเหมือนเมื่อก่อน วัฒนธรรมท้องถิ่นกลายเป็นเพียงสินค้าที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสโดยปราศจากคุณค่า เช่น ประเพณีการตักบาตรข้าวเหนียว ซึ่งถูกการท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนรูปแบบการตักบาตรเสียใหม่ การผลิตผ้าหม่นวม ถูกเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อใช้สอยเองเป็นเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น และการทำให้วัฒนธรรมสามารถขายให้กับ

นักท่องเที่ยวได้ ส่งผลให้ชาวบ้านมีความจำเป็นต้องประยุกต์สินค้าวัฒนธรรมให้เข้ากับนักท่องเที่ยวได้ เรียกว่า “วัฒนธรรมลูกผสม” แม้แต่การคงสภาพบ้านเรือนเก่าแก่ โดยโครงสร้างภายนอกจะเป็นรูปแบบย้อนยุคเก่าแก่ แต่ภายในตัวอาคารมักมีการปรับแต่งที่ทันสมัย พร้อมซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจ (ฉัฐพล มีแก้ว, 2555)

จากผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง แต่ในทางกลับกัน การท่องเที่ยวก็ส่งผลกระทบทางลบมากมาย ดังนั้น ชาวบ้านหรือคนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวย่อมรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก จึงมีส่วนสำคัญในการที่จะมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนของตนเอง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความตระหนักรู้ในเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ย่อมมีการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน
2. ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนย่อมแตกต่างกัน

3. ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวบ้าน ประชาชน ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในพื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง หมู่บ้านละ 100 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน และใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณในการเก็บข้อมูล
3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
4. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลา 16 เดือน ตั้งแต่เดือน มกราคม 2559 ถึง เดือนเมษายน 2560

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การท่องเที่ยว** หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน การทัศนศึกษา การสร้างสรรค์ และเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ธุรกิจบริการต่าง ๆ และประชาชนในท้องถิ่น (วันใหม่ แต่งแก้ว, 2554)

2. **ผลกระทบจากการท่องเที่ยว** หมายถึง เกิดผลกระทบจากทั้งทางบวกและทางลบ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว (อัญญรัตน์ ฐนาวรรณ, 2556 และ วิภาดา สุภรัฐปรีชา, 2553) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. **วิถีชีวิตชุมชน** หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กันล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม (เวธกา เสวครบุรี, 2555)

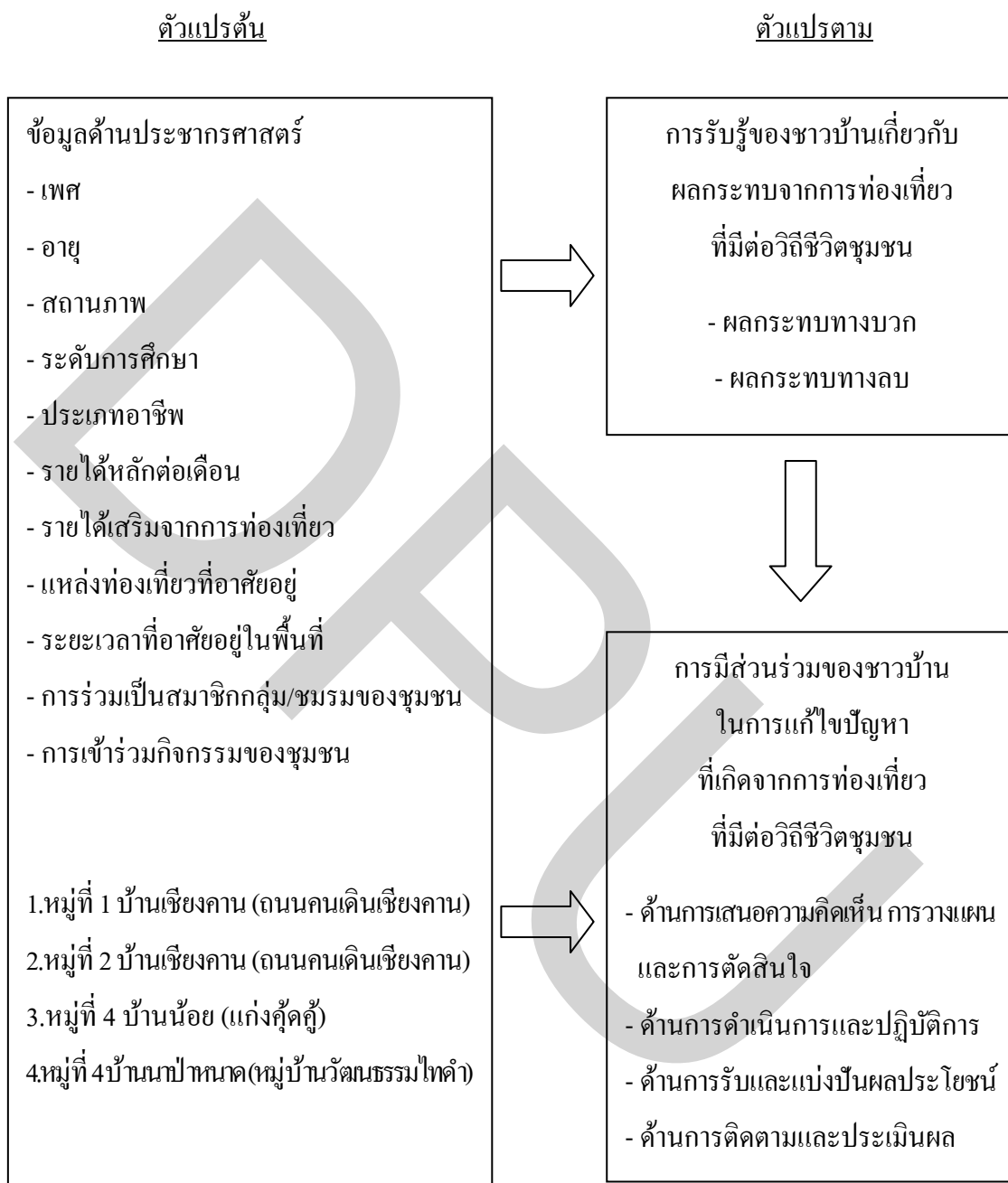
4. **การรับรู้ของชาวบ้าน** หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึก และแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่ได้รับเข้ามาผ่านการวิเคราะห์ โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ (นิตยา สุภาภรณ์, 2552)

5. **การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น หรือมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตาม และการประเมินผลร่วมกัน ตลอดจนในด้านการแก้ไขบำรุงรักษา และพัฒนาท้องถิ่นอันมีผลต่อตัวประชาชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ (นภัสวรรณ ปานเหง้า, 2554)

6. **การจัดการการท่องเที่ยว** หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรทางธรรมชาติให้ดำรงอยู่เป็นระยะเวลานาน ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ แต่มีผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวน้อยที่สุด หรือไม่มีผลกระทบเลยอย่างยืนยาว (อัญญรัตน์ ฐนาวรรณ, 2556)

7. **ชุมชนท้องถิ่น** หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในพื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หมู่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการดำเนินงานและเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเนื้อหาที่น่าสนใจในบทนี้ มีดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อรรถพร เนตรทิพย์ (2551) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจได้จากการบริการที่มีคุณภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงไม่ใช่กิจกรรมของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีความหมายถึงผู้ให้บริการในธุรกิจการท่องเที่ยวอีกด้วย

นอกจากนี้ พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล (2553) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อไปสัมผัสสภาพที่แตกต่างจากที่เป็นอยู่ โดยอาจพักแรมหรือไม่พักแรมก็ได้ เพื่อผ่อนคลายพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษา ประชุมสัมมนา ประกอบธุรกิจ ชมนิทรรศการ เยี่ยมเยือนเพื่อนหรือญาติมิตร และสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ วันใหม่ แดงแก้ว (2554) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน การทัศนศึกษา

การสร้างสรรค์ และเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ธุรกิจการบริการต่าง ๆ และประชาชนในท้องถิ่น

ในขณะที่ อารยา อินคชสาร (2554) กล่าวว่า การท่องเที่ยว ไม่ได้หมายความเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวางและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราวไม่ว่าจะค้างคืนหรือไม่ค้างคืน เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อความบันเทิง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเพื่อไปศึกษาเล่าเรียน การเดินทางเพื่อชมการแข่งขันกีฬา การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนเพื่อนมิตรหรือญาติพี่น้อง เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศเกิดการพัฒนา เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวของประเทศนั้น ๆ และการท่องเที่ยวยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ดังนั้น ถือได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และการท่องเที่ยวมักจะมาพร้อมกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ดังแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

เมื่อการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ย่อมส่งผลให้เกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบ (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556 และ วิภาดา สุภรัฐปรีชา, 2553) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางบวก คือ การเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ผลกระทบทางลบ คือ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ มลพิษ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม เกิดน้ำเสียจากโรงแรม ที่พัก ตลาด ชุมชน ที่ปล่อยน้ำเสียทิ้งสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ ผลกระทบทางบวก คือ ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นแหล่งรายได้ของคนในชุมชน ส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น (ณัฐพล มีแก้ว, 2555) ผลกระทบทางลบ คือ ค่าครองชีพของคนในชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวสูงชัน (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม ผลกระทบทางบวก คือ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ณัฐพล มีแก้ว, 2555 และ ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ช่วยทำให้เกิดการสร้างสรรคความเจริญสู่สังคม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน ป้องกันการอพยพย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน (วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553) ยกมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น (วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553 และ อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556) การศึกษาของคนในชุมชนดีขึ้น (วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553 และ ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) ผลกระทบทางลบ คือ คนในชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น (ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ (ณัฐพล มีแก้ว, 2555) มีการแต่งกายเลียนแบบนักท่องเที่ยว การแต่งกายแบบท้องถิ่นน้อยลง (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556 และ ปานจิตร จินหิรัญ, 2556) เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมในชุมชน ความผูกพันศรัทธาของครอบครัวลดลง เกิดการเอาใจเปรียบนักท่องเที่ยว (วิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553) เกิดการเปลี่ยนแปลงประเพณีบางอย่างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556)

สรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทางลบ เช่น สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ป่าไม้ถูกทำลาย ระบบนิเวศเสื่อมโทรม เกิดการบุกรุกป่า ทำให้สัตว์ป่าอพยพหนีหรืออาจสูญพันธุ์ได้ ผลกระทบทางบวก คือ กระตุ้นให้เกิดความเอาใจใส่ เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงสภาพความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวยังมีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ โดยผลกระทบทางบวก เช่น การสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นดีขึ้น มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ลดปัญหาการอพยพไปทำงานในเมืองหลวง เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น เป็นต้น ผลกระทบทางลบ เช่น ค่าครองชีพในพื้นที่สูงขึ้น ค่าที่ดินแพงขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เกิดการลบเลือนอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่น เกิดปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี การเอาใจเปรียบนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันและความขัดแย้งระหว่างคนในท้องถิ่น เกิดสิ่งก่อสร้างที่ผิดแปลกไปจากวัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่นดั้งเดิม เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจนทำให้ขนบธรรมเนียมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป โดยชาวบ้านหรือคนในชุมชนยอมเป็นหน่วยแรกที่รับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ ดังแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

เมื่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ชาวบ้านหรือคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ย่อมเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการรับรู้ โดยมีผู้วิจัยได้กล่าวไว้ ดังนี้

นิตยา สุภรณ์ (2552) กล่าวว่าไว้ว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึก และแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามาผ่านการวิเคราะห์ โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

พรศิริ บินนาราวิ (2555) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการตีความหมายตามความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งความหมายที่ตีความได้นั้นอาจแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ เกิดจากองค์ประกอบ 2 ประการ คือ สิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลนั้น คุณสมบัติของการรับรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ และสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลอื่นได้แก่ สังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

วัชรินทร์ แก้วทันคำ (2556) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามาผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

อริสรา ระพิทย์พันธ์ (2557) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือตั้งใจก็ได้ โดยมักเกิดขึ้นตามประสบการณ์ และการสังสมทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้จึงเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันกับลักษณะความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ เนื่องจากการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น

รุ่งทิวา จินดาศรี (2559) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่ผ่านการตีความจากการจัดระเบียบข้อมูลต่าง ๆ เป็นวิธีการที่แต่ละบุคคลมอง และทำความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่าจะเจอสิ่งเร้าสิ่งเดียวกัน แต่การรับรู้ในแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้ คือการที่บุคคลมีความรู้สึก การสัมผัสได้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลก็จะแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติ ซึ่งหากชาวบ้านหรือคนในชุมชนมีการรับรู้ในเรื่องเดียวกันก็จะนำไปสู่การรวมตัวกันในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ดังที่จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในหัวข้อต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม นักวิจัยได้มีการให้แนวคิดของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลาย โดย ศิราภรณ์ ภิญญโษุโต (2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนซึ่งหมายถึงบุคคล กลุ่ม และองค์กร มีส่วนร่วมในงานพัฒนา การจัดการป่า และทรัพยากรทุกขั้นตอน อาทิ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การชี้ประเด็นปัญหา การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ การได้รับผลประโยชน์ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การติดตามประเมินผล และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วม (Participation) มีนัยลึกลงไปถึงการเป็นส่วนหนึ่งต้องร่วมคิดว่าจะช่วยกันทำอย่างไร ต่างกับการกระทำร่วมกัน (Interaction) ซึ่งเป็นแค่การสื่อสารพูดคุยหรือทำอะไรสักอย่างร่วมกัน

อรรถพร เนตรทิพย์ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงบทบาทในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในระดับต่าง ๆ เช่น ท้องถิ่นของตนเอง ประเทศ หรือกิจการทางการบริหารของภาครัฐอย่างเปิดเผย และเต็มความสามารถ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้สึก โดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นเจ้าของ มีผลประโยชน์ร่วมกันในสิ่งที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นแบบ 2 ทาง เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับไปพร้อม ๆ กัน มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตามขั้นตอนตั้งแต่เริ่มโครงการจนกระทั่งติดตามและประเมินผล

ไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมทำการค้นคว้า ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบ และวิธีการพิจารณา ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากร ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษา

มาลินี หาญยุทธ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การค้นพบปัญหาในชุมชน การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา และการสรุปบทเรียนซึ่งจะทำให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

อารีรัตน์ ริวทอง (2551) ได้ให้แนวคิดของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวางแผน การรับผลประโยชน์ โดยมีกระบวนการขั้นตอนในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน ประสานงาน การรับผลประโยชน์ รวมทั้งการประเมินผล

นภัสวรรณ ปานเหง้า (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น หรือมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตาม และการประเมินผลร่วมกัน ตลอดจนในด้านการแก้ไขบำรุงรักษา และพัฒนาท้องถิ่นอันมีผลต่อตัวประชาชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ

อรวรรณ เกิดจันทร์ (2557) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่า ส่วนใหญ่จะถือได้ว่าเป็นเป้าหมายของทุก ๆ ชุมชน ที่ต้องการให้คนในชุมชนร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย แต่ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) คือการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอแนวคิด ร่วมรับฟัง ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนจะต้องมีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาหน่วยงาน องค์กรของตนเองให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.4.2 ระดับการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ได้มีการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลายโดย ไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ได้กล่าวไว้ว่า ระดับชั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

พีรวิษณุ รัตนอมรวิสิทธิ์ (2554) ซึ่งได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วม เป็น 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

นภัสวรรณ ปานเหง้า (2554) ได้ใช้ระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ฉันทพงษ์ คีรีแสนใจ (2559) ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วม ไว้ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมมาก ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สามารถสรุปได้ว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมมาก ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน และจะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชนในหัวข้อต่อไป

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน มีนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวิถีชีวิตชุมชนไว้อย่างหลากหลาย โดย พัชรพรรณ ยาโน (2552) ณัฐกานต์ สั่งแสวง (2554) และศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) กล่าวว่า วิถีชีวิต หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้น ๆ

สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร์ (2552) กล่าวว่า ชุมชน คือ กลุ่มคนที่อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนที่มีความต้องการในปัจจุบัน 4 เพื่อตอบสนองต่อการดำรงชีพ มีแนวคิด ความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และอาชีพที่ใกล้เคียงกัน หรือความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งอาจผิดแผกแตกต่างจากความเชื่อของตนเองก็ได้ รวมทั้งกลุ่มเครือญาติ และกลุ่มคนที่ผสมผสานกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังกล่าวอีกว่า วิถีชีวิตชุมชน เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของชุมชนให้กลมกลืนกับสภาพความเป็นจริง ทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม และความแตกต่างทางชาติพันธุ์ การดำเนินชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นจินตภาพของวิถีการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันของกลุ่มคน ซึ่งสามารถพิจารณาตามรูปลักษณะทางวัฒนธรรมชุมชน ดังนั้น วิถีชีวิตชุมชนจึงเป็นไปตามอุดมการณ์ที่ชุมชนได้ตั้งไว้ และสืบทอดต่อเนื่องกันมา

ซึ่งแตกต่างจาก อรุณ คุณคำ (2554) กล่าวว่า ชุมชน มีความหมายมากกว่าการที่คนแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเราเรียกโดยรวมว่า ระเบียบ บรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกัน ชุมชนจึงมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ให้อยู่ร่วมกันได้

นอกจากนี้ เวชกา เสวครนุรี (2555) กล่าวว่า วิถีชีวิตชุมชนเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม ซึ่งหมายถึง วัฒนธรรมในทางสังคมศาสตร์ เพราะว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำส่วนแล้วแต่

เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น วัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด รวมทั้งเป้าหมายในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไร ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น การกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กัน ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม

สามารถสรุปได้ว่า วิถีชีวิตชุมชน หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ภาษา ซึ่งสืบทอดวิถีการดำรงชีวิตสืบต่อกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งก่อให้เกิดเป็นรูปแบบในการดำรงชีวิตที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งการรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนนั่นเองที่จะส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ดังแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวก็มักจะมีผลกระทบตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือผลกระทบทางลบ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้มีนักวิจัยกล่าวไว้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

วันใหม่ แดงแก้ว (2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาและบำรุงรักษาทางด้านกิจกรรมและบริการ ภายใต้บริบทของชุมชน สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไป โดยจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน เพื่อร่วมกันปกป้องและสงวนรักษามรดกสืบทอดสู่คนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ยังกล่าวอีกว่า การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยกระบวนการวางแผนการดำเนินงานขั้นตอน โดยต้องอาศัยแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นควบคู่กันไป โดยมีประเด็นว่าจะทำอย่างไรในการพัฒนาให้ท้องถิ่นสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และในขณะเดียวกันท้องถิ่นจะต้องคงดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งรวมถึงการพัฒนาและรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติด้วย

อารยา อินชสาร (2554) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งด้านการพัฒนาและด้านการตลาด ที่จะนำนักท่องเที่ยวมาชื่นชมทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างต่อเนื่อง

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล (2553) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งให้ความสำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยการคำนึงถึงความสมดุลอย่างยั่งยืนระหว่างการบริโภค ประชากร และความสามารถในการรองรับของพื้นที่นั้น ๆ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีรายได้เข้าสู่ชุมชนท้องถิ่น แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ได้ มีการศึกษา และวางแผนเพื่อส่งเสริม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด

อัญญารัตน์ ธราวรณ (2556) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีผลกระทบเลยอย่างยั่งยืน

สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การที่การท่องเที่ยว นำมาซึ่งรายได้จำนวนมาก นำมาซึ่งการพัฒนาวิถีชีวิตของคนในชุมชน ย่อมมาพร้อมกับผลกระทบต่อลบมากมาย ดังนั้นคนในชุมชน นักท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องร่วมมือกันในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้คงความเป็นธรรมชาติ คงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความเข้าใจของคนในชุมชนให้สามารถใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้คนในชุมชนสามารถดำรงอยู่คู่กับการท่องเที่ยวได้ตลอดไป เหมือนกับการท่องเที่ยวที่เข้ามายังอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จนทำให้เชียงคานกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยอำเภอเชียงคานมีความสวยงามทางธรรมชาติและมากไปด้วยศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ดังข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

2.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.7.1 ประวัติและความเป็นมาของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

เอกรัฐ พยัคติกุล (2555) ได้กล่าวถึงประวัติของเมืองเชียงคานไว้ว่า เมืองเชียงคานเดิมตั้งอยู่ที่เมืองชะนะคาม ประเทศลาว ซึ่งสร้างโดยขุนคาน โอรสของขุนแก้วแห่งอาณาจักรล้านช้าง เมื่อประมาณ พ.ศ. 1400 ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2250 อาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสองอาณาจักร คือ อาณาจักรหลวงพระบาง ซึ่งมีพระเจ้ากสิราชเป็นกษัตริย์ และอาณาจักรเวียงจันทน์ ซึ่งมีพระเจ้าไชยองค์เว้เป็นกษัตริย์ โดยกำหนดอาณาเขตให้ดินแดนเหนือแม่น้ำเหืองขึ้นไปเป็นอาณาเขตหลวงพระบาง และได้แม่น้ำเหืองลงมาเป็นอาณาเขตเวียงจันทน์

ต่อมาทางหลวงพระบางได้สร้างเมืองปากเหืองซึ่งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงเป็นเมืองหน้าด่านและทางเวียงจันทน์ได้ตั้งเมืองเชียงคานเดิมเป็นเมืองหน้าด่านเช่นกัน ต่อมา พ.ศ. 2320 พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระสุรสีห์ ยกทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ ติเวียงจันทน์ได้จึงได้อันเชิญพระแก้วมรกต กลับมายังกรุงธนบุรี แล้วได้รวมอาณาจักรล้านช้างเข้าด้วยกันและให้เป็นประเทศราชของไทย และได้กวาดต้อนผู้คนพลเมืองมาอยู่เมืองปากเหืองมากขึ้น แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เมืองปากเหืองไปขึ้นกับเมืองพิชัย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ คิดกอบกู้เอกราชเพื่อแยกเป็นอิสระจากไทยโดยยกกำลังจากเวียงจันทน์มายึดเมืองนครราชสีมา แต่ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์ถูกจับขังจนสิ้นชีวิต กองทัพไทยที่ยกมาปราบเจ้าอนุวงศ์ที่นครราชสีมาได้ยกทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงมายังเมืองปากเหืองมากขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้พระอนุพิณาส (กิ่ง ต้นสกุลเครือทองศรี) เป็นเจ้าเมืองปากเหืองคนแรก แล้วพระราชทานชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองเชียงคาน ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกจีนฮ่อได้ยกทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบางและได้เข้าปล้นสะดมเมืองเชียงคานเดิมที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ชาวเชียงคานเดิมจึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) เป็นจำนวนมาก

ครั้งต่อมา เห็นว่าชัยภูมิเมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ไม่เหมาะสม ผู้คนส่วนใหญ่จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านท่านาจันทร์ซึ่งใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคานปัจจุบัน แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคาน ต่อมาไทยได้เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหืองตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่เมืองใหม่เชียงคานหรืออำเภอเชียงคานปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แล้วได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงคานใหม่ ได้ตั้งที่ทำการอยู่บริเวณวัดธาตุ เรียกว่าศาลาเมืองเชียงคาน

2.7.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอเชียงคาน มี 2 ลักษณะ คือ เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขา และที่ภูเขา โดยมีที่ราบร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด ที่ภูเขา ร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว ติดต่อกับภูทอกและภูหมอน ซึ่งเป็นเขตของป่าสงวนแห่งชาติ และการที่มีพื้นที่ติดลำน้ำโขง ส่งผลให้สภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินมีสูง เหมาะแก่การเพาะปลูกและมีลำน้ำที่สำคัญ 6 สาย ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำเลย แม่น้ำเหือง ลำน้ำฮวย ลำน้ำมี และลำน้ำสวย

นอกจากนี้ อำเภอเชียงคานยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2.7.3 ประเพณี วัฒนธรรม

ประเพณีตักบาตรข้าวเหนียว

ประเพณีตักบาตรข้าวเหนียวเป็นประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ ย่า ตา ทวด คล้ายคลึงกับประเพณีการตักบาตรข้าวเหนียวที่เมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว โดยชาวบ้านจะนำข้าวเหนียวร้อน ๆ ที่นึ่งเสร็จใหม่ ๆ มาแบ่งใส่ภาชนะ เช่น กระติ๊บข้าวหรือขันเงิน ตามแต่ความสะดวกของแต่ละบ้านแล้วออกมารอเวลาพระสงฆ์ออกบิณฑบาตในช่วงใกล้รุ่ง ส่วนสำหรับกับข้าวหวานชนิดอื่น ๆ นอกเหนือไปจากข้าวเหนียวนั้นจะมีชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งนำไปถวายหรือไปช่วยกันทำกับข้าวถวายที่วัดอีกครั้งหนึ่ง

ประเพณีออกพรรษา

ประเพณีออกพรรษาที่อำเภอเชียงคาน ถูกสืบทอดกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน มีพิธีกรรมหลัก ๆ ที่ยังคงปฏิบัติ ได้แก่ การตักบาตรเทโวโรหณะ การไหลเรือไฟ การทำต้นปราสาทผึ้ง การลอยผาสาตผึ้งและการไหลเรือไฟบอก

ประเพณีออกพรรษาจะจัดขึ้นในทุก ๆ ปีในอำเภอเชียงคาน ซึ่งเป็นงานบุญที่คนในชุมชนให้ความสำคัญกับงานประเพณีนี้เป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นงานใหญ่ที่สุดในรอบปี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานประเพณีออกพรรษาจะจัดขึ้นเป็นเวลา 10 - 15 วัน ขณะเดียวกันก็จะมีการแข่งขันเรือยาว และการแสดงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมอีกด้วย

ประเพณีแห่ผาสาตผึ้ง หรือปราสาทผึ้ง

ประเพณีแห่ผาสาตผึ้ง หรือปราสาทผึ้งเกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาและความสามัคคีของชาวบ้านมาร่วมกันทำ โดยการทำปราสาทผึ้งเริ่มจากนำเอาไม้ไผ่มาจักสานและทำให้เป็นรูปปราสาท หลังจากนั้นก็ใช้กาบกล้วยมาแทงหยวกให้เป็นลวดลาย เมื่อได้โครงของปราสาทและลายแทงหยวกแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการต้มขี้ผึ้งจนเดือด เพื่อที่จะเอาขี้ผึ้งมาใส่กะกอดิบที่ผ่านการแกะสลักลวดลายเรียบร้อยแล้วติดกับด้ามไม้ไผ่แล้วก็จุ่มลงไปลงในน้ำขี้ผึ้งนั้น แล้วยกขึ้นมา

ปักไว้ในน้ำเย็น นำเอากลีบดอกไม้และสลักซี่ผึ้งนี้ไปจัดองค์ประกอบเป็นรูปดอกไม้ เรียกว่า ดอกผึ้ง ใช้ขี้ผึ้งทำเป็นเกสร เมื่อได้ดอกผึ้งเรียบร้อยแล้วก็นำไปติดกับกาบกล้วยที่ต้นปราสาท นำไปถวายพระภิกษุเพื่อบูชาพระรัตนตรัย และอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการถวายปราสาทผึ้งโดยวิธีไหลมาตามแม่น้ำโขง เป็นการแสดงความเคารพบูชาต่อพญานาค เพื่อให้ช่วยปกป้องคุ้มครองผู้คนที่ทำการเดินเรือและใช้ทรัพยากรในลำน้ำโขงให้มีความปลอดภัยอีกด้วย

ประเพณีไหลเรือไฟ

การไหลเรือไฟเป็นพิธีกรรมที่พุทธศาสนิกชนที่มีวิถีชีวิตอยู่กับแม่น้ำปฏิบัติเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาและคารวะพญานาคให้ปกป้องรักษาผู้สัญจรทางน้ำ ไม่ให้พบกับอันตราย การไหลเรือไฟบ่งเป็นพิธีที่มีความเชื่อเช่นเดียวกับการไหลเรือไฟน้ำ จะประกอบพิธีในตอนเย็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11

วัฒนธรรมภาษาเลย

ภาษาของคนจังหวัดเลยมีสำเนียงภาษาแตกต่างจากภาษาพูดของคนในจังหวัดทางภาคอีสานอื่น ๆ เพราะกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันมีประวัติการอพยพเคลื่อนย้ายจากเมืองหลวงพระบางแห่งอาณาจักรล้านช้าง ต่อมาต้นพุทธศตวรรษที่ 23 ชาวหลวงพระบางและชาวเมืองบริเวณใกล้เคียงที่อพยพมาเมืองเลยได้นำวัฒนธรรมด้านภาษาถิ่นอื่นเข้ามา โดยภาษาเลยนั้นจัดอยู่ในกลุ่มหลวงพระบาง อันประกอบด้วยภาษาอำเภอกำแพงแก้ว เมืองชัยบุรี ภาษาอำเภอด่านซ้าย และภาษาอำเภอมืองเลย ดังนั้น สำเนียงพูดของชาวไทเลยจึงมีลักษณะการพูดเหมือนชาวหลวงพระบาง แต่บางพยางค์ออกเสียงสูงคล้ายสำเนียงพูดของชาวบักขี้ไต้ ฟังดูไพเราะนุ่มนวล จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนเมืองเลย

นอกจากนี้ อำเภอยางคายนยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2.7.4 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอยางคายน

ถนนคนเดินเชียงคาน

ถนนคนเดินถนน คือ ถนนเส้นที่เต็มไปด้วยบ้านไม้เก่าแก่ ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก ซึ่งถนนในเส้นนี้เรียกว่า “ถนนชายโขง” ซึ่งระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวปั่นจักรยานชมบรรยากาศ ถ่ายภาพ ชมบ้านไม้สมัยเก่า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเชียงคาน และความสงบเรียบง่ายของวิถีชีวิตของชาวบ้านนั่นเอง ที่เป็นเสน่ห์ที่ทำให้เมืองเชียงคานแตกต่างจากเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ

แก่งคุดคู้

เป็นแก่งหินใหญ่ขวางอยู่กลางลำน้ำโขง ห่างจากตัวอำเภอเชียงคานประมาณ 3 กิโลเมตร ประกอบด้วย หินก้อนใหญ่ ๆ เป็นจำนวนมากจากการที่หินเหล่านี้ยู่ได้น้ำเป็นเวลานาน ทำให้หินเหล่านี้มีสีส้มไปต่าง ๆ ตัวแก่งกว้างใหญ่เกือบจรดสองฝั่งแม่น้ำโขง มีกระแสน้ำไหลผ่านไปเพียงช่องแคบ ๆ โกล้ฝั่งไทยเท่านั้น ซึ่งกระแสน้ำเชี่ยวกราก เวลาที่เหมาะสมจะชมแก่งคุดคู้ที่สุดคือ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเวลาที่น้ำแห้งสามารถมองเห็นเกาะแก่งชัดเจน

ภูทอก

ภูทอกเป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ มีลักษณะเป็นภูเขาสูงตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง บนยอดภูเป็นที่ตั้งของสถานีโทรคมนาคมเชียงคาน และเป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ที่สวยงามของอำเภอเชียงคานและลำน้ำโขงได้โดยรอบ ตั้งอยู่บนถนนสายเดียวกันกับแก่งคุดคู้ซึ่งห่างจากตัวอำเภอเชียงคานประมาณ 3 กิโลเมตร

วัดศรีคุณเมือง

วัดศรีคุณเมือง ตั้งอยู่ที่ซอย 7 ถนนชายโขง เป็นแหล่งรวมงานศิลปะทั้งแบบล้านนาและล้านช้าง เช่น โบสถ์ ซึ่งหลังคาลดหลั่นอย่างศิลปะล้านนา ศิลปวัตถุที่สำคัญมีหลายชิ้น เช่น พระพุทธรูปไม้จำหลัก ลงรักปิดทองปางประทานอภัยแบบล้านช้าง พระพุทธรูปดังกล่าวมีพระเกศาเป็นปุ่มแหลมเล็ก พระกรรณค่อนข้างแหลมและยาว สันนิษฐานว่ามีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 นอกจากนี้ในวัดยังมีธรรมาสน์ไม้แกะสลักลงรักปิดทองทุกด้านที่ผนังหลังมียอดคล้ายปราสาท ด้านหน้าโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังอยู่เต็มหน้าบัน ภาพทั้งหมดเป็นภาพนิทานชาดกชุดพระเจ้าสิบชาติซึ่งวาดขึ้นใหม่แทนของเดิม

(บทความออนไลน์: เว็บไซต์ไปด้วยกัน, สืบค้นวันที่ 5 มีนาคม 2559)

หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ

หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านไทดำ ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นแหล่งที่เผยแพร่ข้อมูลด้านวัฒนธรรม และวิถีชีวิตรวมทั้งประวัติ ความเป็นมาของชนชาวไทดำ ซึ่งชาวบ้านนาป่าขนาดใหญ่เป็นเชื้อสาย “ไทดำ” หมู่บ้านเดียวในจังหวัดเลย ที่ตั้งของหมู่บ้านตั้งอยู่บนที่สูง ซึ่งเรียกตาม ภาษาท้องถิ่นทั่วไปว่า “โคก” ชาวบ้านนาป่าขนาดใหญ่ และหมู่บ้านใกล้เคียงจะเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านโคก” หรือบางทีก็เรียกว่า “บ้านโคกโซ่งดำ” หมู่บ้านนี้จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอายุและความเป็นมาเก่าแก่กว่า 100 ปี (บทความออนไลน์ : เว็บไซต์ไปไหนดี, สืบค้นวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560)

2.7.5 สถิตินักท่องเที่ยว

จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนรวม 738,900 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 703,000 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 35,900 คน และมีรายได้เฉลี่ย 1,108,350,000 บาท ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สถิติจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากนักท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน ประจำปี 2559

เดือน	นักท่องเที่ยว ชาวไทย	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ	รวม (คน)	รายได้เฉลี่ย (บาท)
มกราคม	150,500	11,000	161,000	241,500,000
กุมภาพันธ์	85,000	6,500	91,500	137,250,000
มีนาคม	37,000	2,200	39,200	58,800,000
เมษายน	37,500	1,900	39,400	59,100,000
พฤษภาคม	22,000	500	22,500	33,750,000
มิถุนายน	19,000	700	19,700	29,550,000
กรกฎาคม	19,500	900	20,400	30,600,000
สิงหาคม	21,000	900	21,900	32,850,000
กันยายน	22,000	1,100	23,100	34,650,000
ตุลาคม	33,000	1,500	34,500	51,750,000
พฤศจิกายน	57,000	2,200	59,200	88,800,000
ธันวาคม	200,000	6,500	206,500	309,750,000
รวม	703,000	35,900	738,900	1,108,350,000

หมายเหตุ : รายได้รวมคำนวณเฉลี่ยต่อคนที่ 1,500 บาท

(<http://www.chiangkhan.info/home/สถิตินักท่องเที่ยว-2559/> สืบค้นวันที่ 28 มิถุนายน 2560)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยว มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อัญญารัตน์ ธนาวรรณ (2556) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้กล่าวว่า ผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวทางด้านสังคมและชุมชนมีทั้งทางบวกและทางลบ ผลกระทบทางบวก คือ ทำให้ชุมชนเชียงคานเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นในแง่ของแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตหรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิต ชุมชนได้รับความสะดวกสบายในด้านสาธารณูปโภค เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ผลกระทบทางลบ คือ เนื่องจากชุมชนเชียงคานเป็นชุมชนขนาดเล็ก และเคยเป็นชุมชนที่เงียบสงบ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้เกิดความแออัดที่พักที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยวจนทำให้เกิดจิดจำกัดของการรองรับในพื้นที่ ก่อให้เกิดค่าครองชีพสูง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง สมาชิกในครอบครัวต่างทำงานจนไม่มีวันหยุดเพื่อหารายได้ให้มากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาให้ครอบครัว นอกจากนี้ผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวด้านทรัพยากรวัฒนธรรมก็มีทั้งทางบวกและทางลบเช่นกัน ผลกระทบทางบวก คือ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าหม่นวม เป็นต้น รวมถึงอาหารพื้นเมืองต่าง ๆ ทำให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านภาษาที่เรียกว่า ภาษาเลย ซึ่งเป็นภาษาถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ผลกระทบทางลบ คือ ค่านิยมในการใช้จ่ายของคนในชุมชนมีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณีบางอย่างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เช่น การตัดบตรข้าวเหนียว เป็นต้น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา การแต่งกาย วันรุ่นใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยวมีผลให้เอกลักษณ์ทางการต่างกายของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

เช่นเดียวกับ ณัฐพล มีแก้ว (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง ถนนชายโขงเมืองเชียงคาน การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย กล่าวว่า จากการท่องเที่ยวเข้ามาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมเข้าสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมมากขึ้น หรือที่เรียกว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Culture Industry)” เป็นการผลิตจำนวนมาก เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้คุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิม

ลดทอนลงเหลือแต่เพียง “สินค้า” ให้นักท่องเที่ยวได้ชมหรือจับจ่ายใช้สอย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทำความเข้าใจระหว่างชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงนักท่องเที่ยว ในเรื่องของการพัฒนาทั้งทางด้านแหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบทางด้านต่าง ๆ โดยให้คงคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยความเข้มแข็งและยั่งยืนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังแทรกซึมสู่ชุมชนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

ในขณะเดียวกัน สุรชาติพยัคฆ์ เจริญน้อย (2554) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้อธิบายไว้ว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบ การแบ่งผลประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ของสิทธิการ บุญบา (2551) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและศิลปวัฒนธรรมทั้งในด้านบวกและด้านลบในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ และการศึกษาเรียนรู้ของชาวบ้าน ส่วนด้านลบคือการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบิดเบือนของศิลปวัฒนธรรม ความไร้ระเบียบของสังคม และการกระจุกตัวของรายได้ที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ โดยชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับ สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มองค์กรชุมชนมีบทบาทที่ชัดเจนต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ต่างจากชาวบ้านที่ได้มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย

ในขณะที่ รังสิต เกาแก้ว (2550) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่าจังหวัดเชียงราย กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงราย กับนครคุนหมิง ได้กล่าวไว้ว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชนเผ่าในจังหวัดเชียงราย มีทั้งผลดีและผลเสีย ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านเศรษฐกิจมีแต่ผลดี ผลดีด้านสังคม คือ สภาพความเป็นอยู่ของชนเผ่าดีขึ้น มีการสร้างบ้านเรือนขึ้นใหม่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผลเสียด้านสังคม คือ การเปลี่ยนอาชีพหรือวิถีชีวิตการเกษตร เพื่อไปขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวเพราะมีรายได้ดีกว่า การกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อชนเผ่า ส่งผลให้เกิดความรู้สึกต่ำต้อย ความไม่เท่ากันทางสังคม

การเลียนแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ปัญหาสาเหตุคือ ผลดีด้านวัฒนธรรม คือ การอนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าและโอกาสในการแลกเปลี่ยนและการศึกษาวัฒนธรรมระหว่างคนต่างเชื้อชาติกับชนเผ่า ผลเสียด้านวัฒนธรรม คือ ความขัดแย้ง แข่งขันกันเองในชนเผ่า และวิถีชีวิตของชนเผ่าเปลี่ยนแปลงไป ผลดีด้านสิ่งแวดล้อม คือ มีการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้เพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว ผลเสียด้านสิ่งแวดล้อม คือ การที่นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติก่อให้เกิดปัญหาขยะและความสะอาด โดยควรมีแนวทางในการสร้างความร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบจากการท่องเที่ยว โดยใช้กลไกของผู้นำชุมชนและการสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

และมีผู้วิจัยที่ได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยว โดย รวินันท์ โพชะ แสงสรรค์ ภูมิสถาน และ นันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา กล่าวไว้ว่า ผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านลบที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด คือ การบุกรุกที่ดินเพื่อสร้างรีสอร์ท การสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และทัศนอุจาดจากแผ่นป้ายโฆษณาต่าง ๆ ดังนั้น ควรให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีมาตรการควบคุมการเพิ่มขึ้นของรีสอร์ทในพื้นที่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาบุกรุกและสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติ รวมถึงควบคุมป้ายโฆษณาต่าง ๆ ที่มากเกินไป ทำให้บังคับทัศนียภาพทางสายตาจนเกิดทัศนอุจาด ผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านบวกที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด คือ การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและภาครัฐ การสร้างโอกาสในการจ้างงานสร้างอาชีพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชนท้องถิ่น

ทั้งนี้ มีผู้วิจัยที่ได้กล่าวถึงประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วย โดย กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี กล่าวไว้ว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ในระดับน้อย และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ด้วยว่า หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และทั่วถึงแก่ประชาชนทุกคน จัดนิทรรศการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

โดยรวมให้ดีขึ้น และควรจัดตั้งกลุ่มในแต่ละชุมชนเพื่อเสาะหาความต้องการและข้อเสนอแนะ โดยตรงจากประชาชน

ในขณะที่ ฌ็องฌูนิซา หมิ่นหนุ (2551) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบล พนางสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรมีการร่วมกันในการจัดทำแผนกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม โดยเทศบาลควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เข้าร่วมการสนับสนุน กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

อานิสงค์ โอทาทะวงศ์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งปัญหาและ อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขาดการมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขาดงบประมาณจาก หน่วยงานภายนอกในการทำกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยได้เสนอแนะว่า ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น จัดเจ้าหน้าที่ วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ควรจัด กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไปยังชุมชนต่าง ๆ ส่วนราชการในระดับนโยบายควร จัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นอกจากนี้ วิภาดา มุกดา บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน (2556) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้ความรู้และจัดอบรมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือการดำเนินชีวิตประจำวันในเรื่องของขยะ ความสกปรก เสียงดังรบกวนพืชและสัตว์ การทำลายเหยียบย่ำต้นไม้หรือการตัดไม้ทำลายป่า และการป้องกันไฟไหม้ป่า โดยกำหนด เป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชนคนในพื้นที่ปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด

ซึ่งสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมแล้วมีความต้องการที่จะรักษารูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่น และสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ ไม่ต้องการให้มีการก่อสร้างอะไรจนมองว่าเป็นการปรุงแต่งจนเกินความพอดีและไม่ใช่ของแท้ดั้งเดิม และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ให้คงอยู่ต่อไป

สอดคล้องกับ วิภาดา สุภรัฐปรีชา (2553) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ กล่าวว่า iva การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในชุมชนวัดเกตให้เกิดขึ้น โดยการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมประชุม ให้ข้อมูล วิเคราะห์ ตัดสินใจ และพิจารณากระบวนการแก้ไข ดำเนินการแก้ปัญหาหรือทำประชาพิจารณ์ มีการปรึกษาหารือร่วมกัน และควรที่จะให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

นอกจากนี้ สุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า iva การเข้ามาของนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งในอดีตการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีความเป็นอยู่อย่างสงบ เรียบง่าย เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้เกิดความพลุกพล่าน ความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างที่เกิดจากการสร้างบ้านเรือนเพื่อพักอาศัย และเพื่อทำการค้ามากขึ้น พฤติกรรมการแต่งกายของนักท่องเที่ยวที่เป็นไปตามกระแสนิยมเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยว เมื่อคนในชุมชนพบเห็น ทำให้เกิดการเลียนแบบการแต่งกายตามสมัยนิยม หรือต้องการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงส่งผลให้การรักษาเอกลักษณ์ภายในชุมชนยากขึ้น ดังนั้น การป้องกันและลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน ต้องมีการปลูกจิตสำนึกในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมภายในท้องถิ่น การสร้างความเข้มแข็งให้คนในท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้ในชุมชน มีอาชีพมีรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชน โดยการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ เพราะหากชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะสามารถป้องกันและลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนได้อย่างยั่งยืน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวก็มีทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อมีผลกระทบทางบวกก็ย่อมเกิดผลกระทบทางลบเสมอ ผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยว ได้แก่ สร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นดีขึ้น มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ลดปัญหาการอพยพไปทำงานในเมืองหลวง เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น เป็นต้น ผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ค่าครองชีพในพื้นที่สูงขึ้น ค่าที่ดินแพงขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เกิดการลบเลือนอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่น เกิดปัญหาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันและความขัดแย้งระหว่างคนในท้องถิ่น เกิดสิ่งก่อสร้างที่ผิดแปลกไปจากวัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่นดั้งเดิม เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจนทำให้ขนบธรรมเนียมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นชาวบ้านหรือคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวย่อมรับรู้ถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นเหล่านั้นจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวในการร่วมกันบริหารจัดการ พัฒนาผลกระทบทางบวก และแก้ไขปัญหาผลกระทบทางลบ เพื่อไม่ให้ผลกระทบทางลบมีมากจนเกินขีดจำกัดที่คนในชุมชนจะรับได้ และเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมให้เกิดความยั่งยืนได้ โดยมีแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามให้ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
- 3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความ เว็บไซต์ของหน่วยงานและองค์กร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการศึกษาครั้งนี้

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชาวบ้านหรือประชาชน ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยข้อมูลสถิติจำนวนประชากรของอำเภอเชียงคาน ของส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปี 2558 มีทั้งสิ้น 37,871 คน (เว็บไซต์ระบบสถิติทางการทะเบียน http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. สืบค้นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560)

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ชาวบ้านหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยข้อมูลสถิติจำนวนประชากรของอำเภอเชียงคาน ของส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปี 2558 มีทั้งสิ้น 37,871 คน (เว็บไซต์ระบบสถิติทางการทะเบียน http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. สืบค้นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560) ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรกลุ่มนี้มาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการแทนค่าในสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 400 คน

โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร (37,871 คน)
	e	=	ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถคำนวณขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

$$n = \frac{37,871}{(1 + 37,871(0.05)^2)}$$

$$= 399.98 \text{ หรือประมาณ } 400$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

3.2.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด แบ่งเป็นการเก็บแบบสอบถามจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน หมู่ที่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน หมู่บ้านละ 100 ชุด โดยการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการทั้งหมด 400 ชุด ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ชาวบ้านหรือประชาชนในพื้นที่	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	100
หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	100
หมู่ที่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	100
หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	100
รวม	400

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกับชาวบ้านและคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งได้มีการสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ที่สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพ รายได้หลักต่อเดือน รายได้เสริมจากการท่องเที่ยวต่อเดือน แหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชุมชน และจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน มี 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 โดยมีเกณฑ์การให้ค่าระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในด้านต่าง ๆ มี 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 โดยมีเกณฑ์การให้ค่าระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลข้อมูลอัตรภาคชั้น โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอัตรภาคชั้น ดังนี้

โดยการหาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

$$\text{อัตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

จะได้ช่องระหว่างขั้นเท่ากับ 0.80 คะแนน และนำมาจัดช่วงคะแนนเฉลี่ย และเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้

คะแนน	4.21 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนน	3.41 - 4.20	หมายถึง	มาก
คะแนน	2.61 - 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนน	1.81 - 2.60	หมายถึง	น้อย
คะแนน	1.00 - 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเขียนข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

3.4 การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการควบคุมคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

3.4.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม รวมถึงโครงสร้างของชุดคำถามที่ใช้วัดตัวแปรต่าง ๆ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และครอบคลุมองค์ประกอบของตัวแปรอย่างครบถ้วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.4.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่นของชุดคำถามที่ใช้วัดตัวแปร (Reliability of Measurement) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง Pre-Test กับกลุ่มประชากรจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรของ Cronbach เพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ

α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	คือ	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
S_i^2	คือ	ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ
S_t^2	คือ	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

การแปลความหมายว่าค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 เท่านั้น กล่าวคือ ถ้าเครื่องมือการวัดหรือแบบสอบถามใดมีประสิทธิภาพ ผู้ตอบย่อมจะสามารถตอบคำถามที่คงที่ คะแนนจากผลสอบแต่ละครั้งก็จะคงที่ ทำให้ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ใกล้เคียงกับ 1 หรือเท่ากับ 1 ในกรณีที่ไม่มี ความคลาดเคลื่อนเลย และในทางตรงกันข้าม แบบทดสอบใดที่ขาดความเที่ยง ค่าความเชื่อมั่นจะลดลง ไปเรื่อย ๆ จนเข้าใกล้ 0 (ศูนย์) และถ้าค่าความเชื่อมั่นเป็น 0 แล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าแบบทดสอบนั้น ไม่มีความเที่ยงเลย ดังนั้นแบบทดสอบที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย 0.7

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการ เว็บไซต์ของหน่วยงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กับชาวบ้านหรือคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.5.1 ผู้วิจัยติดต่อกับผู้นำชุมชน เพื่อขออนุญาตทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3.5.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กับชาวบ้านหรือคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling Method) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน หมู่ที่ 4 บ้านน้อย (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน โดยกำหนดจำนวนการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างไว้ โดยการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการทั้งหมด 400 ชุด

3.5.3 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ สรุปผล และเขียนรายงานผลการวิจัย

3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการแจกแบบสอบถามที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย นำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ในแบบสอบถาม ซึ่งจะตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม
2. การลงรหัส (Coding) ซึ่งในส่วนนี้จะนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และถูกต้องมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้
3. การประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ทำการลงรหัสเรียบร้อยแล้ว มาบันทึก ข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ในการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิตินั้น ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นวิธีการทาง สถิติที่ช่วยให้ทราบถึงคุณลักษณะของกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาในตัวแปรต่าง ๆ โดยการหาสถิติ เบื้องต้น เช่น การหาจำนวนร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยเมื่อทราบค่าสถิติแล้วผู้วิจัยจะนำไปสรุปผล ในรูปแบบของตารางแสดงข้อมูลประกอบคำบรรยาย
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อนำไปสรุปเกี่ยวกับประชากรที่ศึกษา ซึ่งใช้สถิติขั้นสูง ในการประมวลผล โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ในการทดสอบสมมติฐาน และ หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระ ต่อกัน (Independent Samples T-test) โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่า T-test ในการทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับตัวแปร

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ขึ้นไป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test หรือ ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับตัวแปร และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 ตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Coefficient

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้เลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (400 คน)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	129	32.2
หญิง	271	67.8
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	10	2.5
20 - 35 ปี	93	23.2
36 - 50 ปี	152	38.0
มากกว่า 50 ปี	145	36.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	90	22.5
สมรส	282	70.5
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	28	7.0
ระดับการศึกษา		
≤ ประถมศึกษาตอนต้น	54	13.5
ประถมศึกษาตอนปลาย	120	30.0
มัธยมศึกษา	139	34.8
อนุปริญญา/ปวส.	25	6.2
ปริญญาตรีขึ้นไป	62	15.5
ประเภทอาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	26	6.5
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ-บริษัทเอกชน	44	11.0
ค้าขาย	92	23.0
รับจ้าง	108	27.0
แม่บ้าน	43	10.8
เกษตรกร	87	21.8
รายได้หลักต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	137	34.2
5,000 - 10,000 บาท	108	27.0
10,001 - 20,000 บาท	88	22.0
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	67	16.8
รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว		
ไม่มีรายได้เสริม	176	44.0
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80	20.0
5,000 – 10,000 บาท	81	20.2
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	63	15.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวบ้านอาศัยอยู่		
หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	25.0
หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	25.0
หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ต.เชียงคาน	100	25.0
หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ต.เขาแก้ว	100	25.0
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว		
1 - 5 ปี	35	8.8
6 - 10 ปี	65	16.2
มากกว่า 10 ปี	300	75.0
การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน		
เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	145	36.2
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	255	63.8
การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน		
เคยเข้าร่วม	248	62.0
ไม่เคยเข้าร่วม	152	38.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมาจากชาวบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (บริเวณหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) จำนวนหมู่บ้านละ 100 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน 271 คน (ร้อยละ 67.8) และเพศชาย จำนวน 129 คน (ร้อยละ 32.2) กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 36 - 50 ปี จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0) อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.2) อายุ 20 - 35 ปี จำนวน 93 คน (ร้อยละ 23.2) และอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.5) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรส จำนวน 282 คน (ร้อยละ 70.5) สถานภาพโสด จำนวน 90 คน (ร้อยละ 22.5) และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.0) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 139 คน (ร้อยละ 34.8) ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 120 คน (ร้อยละ 30.0) ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 62 คน (ร้อยละ 15.5) น้อยกว่าหรือเท่ากับระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 54 คน (ร้อยละ 13.5) และระดับอนุสัญญา/ปวส. จำนวน 25 คน (ร้อยละ 6.2) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 108 คน (ร้อยละ 27.0) อาชีพค้าขาย จำนวน 92 คน (ร้อยละ 23.0) อาชีพเกษตรกร จำนวน 87 คน (ร้อยละ 21.8) อาชีพแม่บ้าน จำนวน 43 คน (ร้อยละ 10.8) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 44 คน (ร้อยละ 11.0) และนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 26 คน (ร้อยละ 6.5) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้หลักต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 137 คน (ร้อยละ 34.2) มีรายได้ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 108 คน (ร้อยละ 27.0) มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 88 คน (ร้อยละ 22.0) และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 67 คน (ร้อยละ 16.8) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.2) มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.0) และมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 63 คน (ร้อยละ 15.8) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลามากกว่า 10 ปี จำนวน 300 คน (ร้อยละ 75.0) อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลา 6 - 10 ปี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 16.2) และอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลา 1 - 5 ปี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 8.8) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม ซึ่งได้แก่ เป็นผู้นำหมู่บ้าน เป็นผู้นำคุ้มวัด เป็นกรรมการ เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นสมาชิกชมรมปั่นจักรยาน เป็นสมาชิกชมรมผู้ประกอบการ เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์อาชีพประมง เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน มะพร้าวแก้ว เป็นสมาชิกชมรมเรือนำเที่ยว เป็นสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ อสม. กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.2) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมใดเลย จำนวน 255 คน (ร้อยละ 63.8) กลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 248 คน (ร้อยละ 62.0) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0)

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.2 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลกระทบทางบวก	ระดับการรับรู้ (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1.การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม	20.8	44.5	23.0	10.2	1.5	3.73	0.95
2.การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษาโดยการใช้ภาษาถิ่น (ภาษาเลย) ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น	15.0	48.5	29.5	5.5	1.0	3.72	0.82
3.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านแบบดั้งเดิม	15.0	53.5	24.2	4.2	3.0	3.73	0.87
4.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน	13.2	52.2	28.8	2.8	3.0	3.70	0.84
5.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน	11.5	45.0	34.5	7.0	2.0	3.57	0.85
6.ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว	18.2	47.2	27.8	4.8	2.0	3.75	0.87
7.การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง	17.5	49.0	28.2	4.0	1.2	3.78	0.82
8.การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน	19.5	47.0	27.8	4.5	1.2	3.79	0.85
9.การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น	19.0	45.5	28.2	5.5	1.8	3.74	0.88

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ผลกระทบทางบวก	ระดับการรับรู้ (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
10.การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น	19.0	47.8	27.5	3.0	2.8	3.77	0.88
11.การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น	14.0	45.2	33.0	4.8	3.0	3.62	0.89
12.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว	15.0	45.5	28.8	6.5	3.8	3.63	0.95
การรับรู้ผลกระทบทางบวกโดยรวม						3.71	0.61

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ชาวบ้านมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เกี่ยวกับการท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษาถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.72 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านแบบดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.70 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.57 ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.75 การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.78 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.79 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.74 การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.77 การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.62 และการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่พื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.63

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับการรับรู้มาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างรับรู้ผลกระทบทางบวกมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การท่องเที่ยวกระจายรายได้ให้กับชุมชน การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง และการท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

ตารางที่ 4.3 แสดง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลกระทบทางลบ	ระดับการรับรู้ (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1.วัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว	16.5	42.2	29.8	7.2	4.2	3.60	0.98
2.ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนแทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้วัฒนธรรมด้านภาษาเลือนหายไป	4.8	41.8	40.0	11.0	2.5	3.35	0.83
3.ชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบใหม่แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม	6.2	33.2	33.0	20.8	6.8	3.12	1.02
4.การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ	7.8	43.2	31.5	15.2	2.2	3.39	0.91
5.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม	10.0	46.2	25.2	15.2	3.2	3.44	0.97
6.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างที่พักนักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น	12.2	42.5	27.0	15.2	3.0	3.46	0.99

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

7.การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามา กว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้าน สะดวกซื้อ ที่พนักงานท่องเที่ยว ร้านขายของ ที่ระลึก	15.0	40.0	29.0	12.5	3.5	3.50	1.00
8.การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายใน ชุมชนเพิ่มสูงขึ้น	13.2	42.2	29.0	14.2	1.2	3.52	0.93
9.การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้เกิดความแออัด	11.8	36.2	30.2	17.8	4.0	3.34	1.02
10.การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้การดำเนิน ชีวิตประจำวันของชาวบ้านมีความเร่งรีบ มากขึ้น	11.8	35.2	30.5	18.0	4.5	3.32	1.04
11.การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการแย่ง ชิงผู้บริโภคทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนใน ชุมชนเปลี่ยนไป หรือเกิดความขัดแย้ง	10.0	35.5	29.5	20.2	5.0	3.25	1.04
12.การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จำนวนขยะมูลฝอย เพิ่มมากขึ้น	15.5	35.2	25.8	17.2	6.2	3.36	1.12
การรับรู้ผลกระทบทางลบโดยรวม						3.39	0.70

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เกี่ยวกับการที่วัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.60 ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนแทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้วัฒนธรรมด้านภาษาเลือนหายไป มีค่าเฉลี่ย 3.35 ชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบสมัยใหม่แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.12 การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีค่าเฉลี่ย 3.39 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.44 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่พนักงานท่องเที่ยวที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.46 การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พนักงานท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย

3.50 การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.52 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด มีค่าเฉลี่ย 3.34 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันมีความเร่งรีบมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.32 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการแย่งชิงผู้บริโภครทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนไป หรือเกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.25 และการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.36

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบทางลบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ วิทยุในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น และการท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชุมชน	ระดับการรับรู้	
	$\bar{x}$	S.D.
1.ผลกระทบทางบวก	3.71	0.61
2.ผลกระทบทางลบ	3.39	0.70
การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยรวม	4.09	0.61

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน โดยรวมอยู่ในระดับการรับรู้มาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบทางบวก ในระดับการรับรู้มาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และผลกระทบทางลบ ในระดับการรับรู้ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.5 แสดง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ

ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1. ได้มีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน	12.2	17.2	33.2	29.5	7.8	2.97	1.12
2. ได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน	4.2	18.0	38.8	28.5	10.5	2.77	1.00
3. ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในที่ประชุม	5.0	15.2	34.0	32.5	13.2	2.66	1.04
4. ได้มีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	4.5	14.2	35.0	26.0	20.2	2.57	1.09
5. ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	5.2	13.5	34.2	33.2	13.8	2.63	1.04
การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ						2.72	0.95
โดยรวม							

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ในประเด็นการมีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.97 การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.77 การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุม มีค่าเฉลี่ย 2.66 การมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.57 และการมีโอกาสมิ่ส่วนร่วมในการลงประชามติ ให้มีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.63

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดในประเด็นการได้มีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชุมชน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุม ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน และได้มีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ

ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	ระดับการมีส่วนร่วม (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1.ได้เข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	5.0	12.8	34.2	34.8	13.2	2.62	1.02
2.ได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน	5.0	16.0	39.2	23.5	16.2	2.70	1.07
3.ได้ร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน	7.0	15.5	36.5	32.2	8.8	2.80	1.03
4.ได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานโครงการ/กิจกรรมของชุมชน	6.5	10.0	33.0	24.8	25.8	2.47	1.16
5.ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน	14.8	27.2	31.5	23.2	3.2	3.27	1.07
การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ โดยรวม						2.77	0.82

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในประเด็นการได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.62 การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.70 การร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.80 การมีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.47 และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.27

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดในประเด็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีการร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน การได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน และการมีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์

ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1. ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	14.0	21.2	29.5	28.0	7.2	3.07	1.15
2. มีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน	5.2	20.0	35.5	22.5	17.0	2.74	1.11
3. ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว	9.8	33.8	36.8	17.0	2.8	3.31	0.95
4. มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	12.0	33.5	32.0	17.8	4.8	3.30	1.04
5. ได้รับประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	5.2	18.0	30.8	22.8	23.2	2.59	1.17
การมีส่วนร่วมในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยรวม						3.00	0.84

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในประเด็นการได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.07 มีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.74 ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.31 มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.30 และการได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.59

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดในประเด็น การมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว การมีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน และการได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม (%)					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5	4	3	2	1		
1.ได้เข้าไปมีส่วนร่วมติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	5.8	16.2	25.2	26.8	26.0	2.49	1.20
2.ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวของชุมชน	6.2	15.2	25.2	28.5	24.8	2.50	1.19
3.ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน	5.5	15.2	28.8	26.2	24.2	2.52	1.17
4.ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน	6.0	14.0	24.0	26.2	29.8	2.40	1.21
5.ได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางปรับปรุงโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จ	7.0	12.0	28.5	25.8	26.8	2.47	1.20
การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวม						2.47	1.10

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.49 มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.50 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.52 หน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.40 และมีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 2.47

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จ และหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม

การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม	
	$\bar{x}$	S.D.
1.ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ	2.72	0.95
2.ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	2.77	0.82
3.ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.00	0.84
4.ด้านการติดตามและประเมินผล	2.47	1.10
การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยรวม	3.31	1.03

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 มีส่วนร่วมในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ย่อมมีกรรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน

H_0 : ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนไม่แตกต่างกัน

H_a : ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า 0.05 และใช้การทดสอบประชาชนตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) การทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่าง การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์	การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
เพศ¹					
ชาย	129	4.0	(0.61)	-0.10	0.91
หญิง	271	4.0	(0.61)		
อายุ²					
น้อยกว่า 20 ปี	10	3.9	(0.73)	0.35	0.78
20 - 35 ปี	93	4.0	(0.71)		
36 - 50 ปี	152	4.1	(0.56)		
มากกว่า 50 ปี	145	4.0	(0.57)		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
สถานภาพ^๑					
โสด	90	4.0	(0.71)		
สมรส	282	4.1	(0.58)	0.96	0.38
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	28	4.0	(0.54)		
ระดับการศึกษา^๒					
≤ ประถมศึกษาตอนต้น	54	4.0	(0.78)		
ประถมศึกษาตอนปลาย	120	4.1	(0.55)		
มัธยมศึกษา	139	3.9	(0.58)	4.73	0.01*
อนุปริญญา/ปวส.	25	4.2	(0.59)		
ปริญญาตรีขึ้นไป	62	4.3	(0.53)		
ประเภทอาชีพ^๓					
นักเรียน/นักศึกษา	26	3.9	(0.48)		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ- บริษัทเอกชน	44	3.9	(0.62)		
ค้าขาย	92	4.3	(0.64)	7.26	0.00*
รับจ้าง	108	3.9	(0.57)		
แม่บ้าน	43	4.2	(0.53)		
เกษตรกร	87	3.9	(0.58)		
รายได้หลักต่อเดือน^๔					
ต่ำกว่า 5,000 บาท	137	3.9	(0.68)		
5,000 - 10,000 บาท	108	4.0	(0.53)		
10,001 - 20,000 บาท	88	4.2	(0.60)	6.04	0.00*
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	67	4.2	(0.49)		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว²					
ไม่มีรายได้เสริม	176	4.0	(0.56)	2.39	0.06
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80	4.0	(0.74)		
5,000 – 10,000 บาท	81	4.0	(0.62)		
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	63	4.2	(0.48)		
บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวบ้านอาศัยอยู่²					
หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	4.0	(0.44)	5.50	0.00*
หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	4.0	(0.63)		
หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ต.เชียงคาน	100	4.3	(0.79)		
หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ต.เขาแก้ว	100	4.0	(0.44)		
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว²					
1 - 5 ปี	35	4.2	(0.49)	1.21	0.29
6 - 10 ปี	65	4.1	(0.54)		
มากกว่า 10 ปี	300	4.0	(0.63)		
การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน¹					
เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	145	4.2	(0.52)	4.56	0.00*
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	255	3.9	(0.63)		
การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน¹					
เคยเข้าร่วม	248	4.1	(0.56)	1.97	0.04*
ไม่เคยเข้าร่วม	152	4.0	(0.67)		

หมายเหตุ : ¹ = t-test, ² = ANOVA, * = มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกันได้แก่ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพ รายได้หลักต่อเดือน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

จะเห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

อาชีพ มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น

รายได้หลักต่อเดือน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอื่น

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 2 ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ย่อมมีระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน

H_0 : ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมมีระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ไม่แตกต่างกัน

H_a : ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมมีระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า 0.05 และใช้การทดสอบประชาชนตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) การทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
เพศ ¹					
ชาย	129	3.2	(1.06)	-0.68	0.49
หญิง	271	3.3	(1.02)		

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห ที่เกิดจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
อายุ^๒					
น้อยกว่า 20 ปี	10	3.3	(0.94)	28.83	0.00*
20 - 35 ปี	93	3.4	(0.92)		
36 - 50 ปี	152	3.7	(0.95)		
มากกว่า 50 ปี	145	2.7	(0.95)		
สถานภาพ^๒					
โสด	90	3.3	(0.93)	0.78	0.45
สมรส	282	3.3	(1.08)		
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	28	3.1	(0.91)		
ระดับการศึกษา^๒					
≤ ประถมศึกษาตอนต้น	54	3.1	(0.89)	2.82	0.02*
ประถมศึกษาตอนปลาย	120	3.2	(1.03)		
มัธยมศึกษา	139	3.5	(1.06)		
อนุปริญญา/ปวส.	25	3.2	(1.09)		
ปริญญาตรีขึ้นไป	62	3.0	(1.01)		
ประเภทอาชีพ^๒					
นักเรียน/นักศึกษา	26	3.5	(0.81)	6.98	0.00*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ พนักงานบริษัทเอกชน	44	3.0	(1.16)		
ค้าขาย	92	3.6	(0.80)		
รับจ้าง	108	2.9	(0.96)		
แม่บ้าน	43	3.3	(1.04)		
เกษตรกร	87	3.4	(1.16)		

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
รายได้หลักต่อเดือน²					
ต่ำกว่า 5,000 บาท	137	3.1	(0.93)	21.27	0.00*
5,000 - 10,000 บาท	108	2.9	(0.95)		
10,001 - 20,000 บาท	88	3.3	(1.04)		
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	67	4.1	(0.95)		
รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว²					
ไม่มีรายได้เสริม	176	2.9	(0.99)	24.22	0.00*
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80	3.1	(1.02)		
5,000 - 10,000 บาท	81	3.5	(0.92)		
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	63	4.1	(0.77)		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	137	3.1	(0.93)	21.27	0.00*
5,000 - 10,000 บาท	108	2.9	(0.95)		
10,001 - 20,000 บาท	88	3.3	(1.04)		
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	67	4.1	(0.95)		
บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวบ้านอาศัยอยู่²					
หมู่ที่ 1 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	2.2	(0.51)	157.71	0.00*
หมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ต.เชียงคาน	100	3.1	(0.70)		
หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ต.เชียงคาน	100	3.6	(0.84)		
หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ต.เขาแก้ว	100	4.2	(0.71)		
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว²					
1 - 5 ปี	35	3.4	(0.81)	10.18	0.00*
6 - 10 ปี	65	3.8	(0.85)		
มากกว่า 10 ปี	300	3.1	(1.06)		

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห ที่เกิดจากการท่องเที่ยว				
	n	($\bar{x}$)	(S.D.)	t/F	P-value
การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน¹					
เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	145	3.8	(0.95)	8.137	0.00*
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	255	3.0	(0.96)		
การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน¹					
เคยเข้าร่วม	248	3.7	(0.87)	11.24	0.00*
ไม่เคยเข้าร่วม	152	2.6	(0.94)		

หมายเหตุ : ¹ = t-test, ² = ANOVA, * = มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพ รายได้หลักต่อเดือน รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

จะเห็นว่า อายุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอายุอื่น และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น

ระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

ประเภทอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น

รายได้หลักต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หลักต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หลักต่อเดือนน้อยกว่า

รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวน้อยกว่า และไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 10 ปี มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

H_0 : ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

H_a : ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร โดยจะใช้วิธี Pearson Correlation การทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

		ระดับการรับรู้ผลกระทบ จากการท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยว
ระดับการรับรู้ผลกระทบ จากการท่องเที่ยว	Pearson	1	0.287**
	Sig		0.000
	n	400	400
ระดับการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยว	Pearson	0.287**	1
	Sig	0.000	
	n	400	400

หมายเหตุ : ** ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน พบว่า ค่า sig เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อให้เป็นไปตามประเด็นที่ศึกษา ตามความมุ่งหมายของการวิจัยในการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อเสนอแนะ
- 5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 37,871 คน โดยการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ค่าความเชื่อมั่น 95% จำแนกตามระดับค่าความคลาดเคลื่อนของ Taro Yamane' ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูล 4 หมู่บ้านในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งได้แก่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) แบ่งเป็นเก็บแบบสอบถามพื้นที่หมู่บ้านละ 100 คน

5.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดเลย

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้หลักต่อเดือน รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของชาวบ้านที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งทางบวกและทางลบ และระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งทางบวกและทางลบ ตามลักษณะประชากรศาสตร์ และการเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลักษณะประชากรศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่า Independent - Sample t-Test และ ค่า One - Way ANOVA การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Coefficient

5.1.4 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษานี้ในตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หน้าที่ 37 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (บริเวณถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) จำนวนหมู่บ้านละ 100 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน (ร้อยละ 67.8) เป็นเพศชาย จำนวน 129 คน (ร้อยละ 32.2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 283 คน (ร้อยละ 70.8) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 139 คน (ร้อยละ 34.8) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 108 คน (ร้อยละ 27.0) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้หลักต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 137 คน (ร้อยละ 34.2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี จำนวน 300 คน (ร้อยละ 75.0) การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำคุ้มวัด กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรม สมาชิกชมรมปั่นจักรยาน สมาชิกชมรมผู้ประกอบการ สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์อาชีพประมง สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน มะพร้าวแก้ว สมาชิกชมรมเรือนำเที่ยว สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกกลุ่ม, สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.2) และกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม จำนวน 255 คน (ร้อยละ 63.0) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 248 คน (ร้อยละ 62.0) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0)

5.1.5 สรุปข้อมูลค่าเฉลี่ยการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการศึกษานี้ในตารางที่ 4.2 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หน้าที่ 41 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในเรื่องการท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.79 การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.77 การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.78 ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.75 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.74 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรม

การแต่งกายแบบดั้งเดิม ค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหาร
 พื้นบ้านแบบดั้งเดิม ค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษาถิ่น
 ค่าเฉลี่ย 3.72 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน
 ค่าเฉลี่ย 3.70 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.63
 การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.62
 และการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.57
 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิต
 ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.3 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิต
 ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หน้าที่ 43 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้
 เกี่ยวกับผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน
 จังหวัดเลย ในเรื่องวัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.60
 การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.52 การท่องเที่ยวส่งผลให้
 กลุ่มนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว
 ร้านขายของที่ระลึก ค่าเฉลี่ย 3.50 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่พักนักท่องเที่ยว
 ที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.46 การท่องเที่ยว
 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม ค่าเฉลี่ย 3.44 การท่องเที่ยวส่งผลให้
 คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ค่าเฉลี่ย 3.39 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ
 ในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.36 ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว
 และคนในชุมชนแทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้วัฒนธรรมด้านภาษาเลือนหายไป ค่าเฉลี่ย 3.35
 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด ค่าเฉลี่ย 3.34 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามา
 ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันมีความเร่งรีบมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.32 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้าน
 เกิดการแย่งชิงผู้บริโภคทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนไป หรือเกิดความขัดแย้งกัน
 ภายในชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.25 และชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบสมัยใหม่
 แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม ค่าเฉลี่ย 3.12 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบ
 จากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม
 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

ผลการศึกษานี้ในตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับ การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หน้าที่ 45 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบทางบวก จากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อยู่ในระดับ การรับรู้มาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อยู่ในระดับ การรับรู้ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบ จากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม อยู่ในระดับการรับรู้มาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

5.1.6 สรุปข้อมูลค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการศึกษานี้ในตารางที่ 4.5 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิต ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ หน้าที่ 46 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก การท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอ ความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ในประเด็นการมีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.92 การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก การท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.77 การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุม ค่าเฉลี่ย 3.66 การมีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงประชามติให้มีการจัด โครงการ/กิจกรรม ด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.63 และการมีโอกาสเสนอ โครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.57 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95

ผลการศึกษานี้ในตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิต ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ หน้าที่ 48 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ในประเด็น การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน

ค่าเฉลี่ย 3.27 การร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.80 การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของค่าเฉลี่ย 2.70 การได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.62 และการมีโอกาเป็นคณะกรรมการในการจัดงานโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.47 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.7 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ หน้าที่ 49 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.31 การมีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.30 การได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.07 การมีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.74 และการได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.59 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.8 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล หน้าที่ 51 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.52 การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.50 มีส่วนร่วมในการติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.49 มีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จ ค่าเฉลี่ย 2.47 และหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็น

ผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผล โครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.40 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม หน้าที่ 53 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03

5.1.7 สรุปข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานหลักข้อที่ 1 ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ย่อมมีการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานในตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์ หน้าที่ 54 พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพ รายได้หลักต่อเดือน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ซึ่งจะเห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

อาชีพ มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น

รายได้หลักต่อเดือน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอื่น

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม ได้แก่ เป็นผู้นำหมู่บ้าน เป็นผู้นำคุ้มวัด เป็นกรรมการหมู่บ้าน เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นสมาชิกชมรมปั่นจักรยาน เป็นสมาชิกชมรมผู้ประกอบการ เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์อาชีพประมง เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมะพร้าวแก้ว เป็นสมาชิกชมรมเรื่อนำเที่ยว เป็นสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ อสม. กลุ่มออมทรัพย์ มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 2 ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนย่อมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานในตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์ หน้าที่ 58 พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพ รายได้หลักต่อเดือน รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

จะเห็นว่า อายุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอายุอื่น และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น

ระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

ประเภทอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น

รายได้หลักต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หลักต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หลักต่อเดือนน้อยกว่า

รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวน้อยกว่า และไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 10 ปี มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม ได้แก่ เป็นผู้นำหมู่บ้าน เป็นผู้นำคุ้มวัด เป็นกรรมการหมู่บ้าน เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นสมาชิกชมรมปั่นจักรยาน เป็นสมาชิกชมรมผู้ประกอบการ เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์อาชีพประมง เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมะพร้าวแก้ว เป็นสมาชิกชมรมเรือ่น้ำเที่ยว เป็นสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ อสม. กลุ่มออมทรัพย์ มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ผลการทดสอบสมมติฐานในตารางที่ 4.12 หน้าที่ 62 พบว่า ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน หมายความว่า เมื่อมีระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมาก ก็จะส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากเช่นกัน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

5.2.1 การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในตารางที่ 4.2 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หน้าที่ 41 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก โดยผลกระทบทางบวกที่มีการรับรู้มากที่สุด คือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านแบบดั้งเดิม การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษาถิ่น การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น และการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ รวินันท์ โปะระ แสงสรรค์ ภูมิสถาน และ นันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านบวกที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด คือ การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและภาครัฐ การสร้างโอกาสในการจ้างงานสร้างอาชีพ และสอดคล้องกับ NIK NADIA IZYAN BINTI JAMIL (2014) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเกาะเปอร์เฮนเทียน ประเทศมาเลเซีย (2558) พบว่า ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ชาวบ้านรับรู้ว่าการท่องเที่ยวให้ผลประโยชน์สูงในรูปของการสร้างรายได้ และชาวบ้านส่วนใหญ่รับรู้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม

ผลการศึกษารับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ในตารางที่ 4.3 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หน้าที่ 43 พบว่าชาวบ้านมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในระดับปานกลาง โดยผลกระทบทางลบที่มีการรับรู้มากที่สุด คือ วิทยุรบกวนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย ของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามาซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่พักนักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน แทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้วัฒนธรรมด้านภาษาเลือนหายไป การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันมีความเร่งรีบมากขึ้น การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการแย่งชิงผู้บริโภคทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนไปหรือเกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชน และชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบสมัยใหม่แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ เกศประภา วัฒนาพันธ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าลั้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชาวบ้านยังคงแต่งกายแบบเรียบง่าย การแต่งกายพื้นถิ่นยังคงมีให้เห็นในการร่วมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ในหมู่วิทยุรบกวนมีการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายตามแฟชั่นเป็นไปตามสมัยนิยม และสอดคล้องกับ วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา พบว่า การท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การอพยพย้ายถิ่นของชุมชน เกิดปัญหาการขัดผลประโยชน์ของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมดั้งเดิม มีสาเหตุมาจากนักลงทุนนอกพื้นที่เข้ามาเป็นเจ้าของอาคารไม้เก่าแก่ แทนเจ้าของเดิม บางส่วนก็ถูกรื้อถอนปรับเปลี่ยนเป็นที่พักนักท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงสถาปัตยกรรมดั้งเดิม ทำให้ไม่มีความกลมกลืนกับชุมชนท้องถิ่นที่ชาวบ้านอาศัยอยู่

จากการศึกษารับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ในตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามลักษณะประชากรศาสตร์ หน้าที่ 54 เป็นที่น่าสังเกตว่า ชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขาย ชาวบ้านที่มีรายได้หลักต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป และชาวบ้านที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากกลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย มีรายได้สูง และมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวนั้นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้รับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่าชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนจากการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน คนในชุมชนเดิมประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรมจึงหันมาประกอบอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การทำขนม การขายของที่ระลึก มีบริการให้เช่าจักรยาน เป็นต้น ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาเวลามากกว่า 10 ปี มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนน้อยกว่าชาวบ้านที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้อยกว่า 10 ปี เนื่องจากชาวบ้านที่เพิ่งย้ายมาอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ก็เพื่อมุ่งหารายได้จากการทำงาน ซึ่งแตกต่างกับ NIK NADIA IZAN BINTI JAMIL (2014) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเกาะเปอร์เฮนเทียน ประเทศมาเลเซีย กล่าวไว้ว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุมาก และอาศัยบนเกาะนี้เป็นเวลานานมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางบวกมาก

ชาวบ้านที่มีอายุ 36 - 50 ปี มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่าชาวบ้านกลุ่มอื่น เนื่องจากชาวบ้านกลุ่มนี้มองเห็นถึงวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของคนที่มีอายุน้อยกว่าหรือกลุ่มวัยรุ่นที่มีรูปแบบวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับ เกศประภา วัฒนาพันธ์ (2553) เรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าลี่ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชาวบ้านมีการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต มีระเบียบแบบแผนตามกระแสนิยม ผู้สูงอายุยังมีค่านิยมและความเชื่อแบบดั้งเดิม คนหนุ่มสาวมีค่านิยมและความเชื่อที่ลดลงทำให้ความสนใจที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นลดลง ชาวบ้านยังคงนิยมบริโภคอาหารพื้นบ้าน ส่วนกลุ่มวัยรุ่นหันไปบริโภคอาหารจากท้องถิ่นอื่น ภายในชุมชนยังคงใช้ภาษาท้องถิ่นพูดคุยกันระหว่างคนในชุมชน แต่มีการใช้ภาษากลางมากขึ้น ชาวบ้านยังคงแต่งกายแบบเรียบง่าย การแต่งกายพื้นถิ่นยังคงมีให้เห็นในการร่วมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ในหมู่วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายตามแฟชั่น เป็นไปตามสมัยนิยม การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน มีการจัดงานใหญ่ขึ้น เนื่องจากต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้รูปแบบการจัดงานประเพณีเปลี่ยนไป

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้) มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากกว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น ส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

5.2.2 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง ภูมิศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย จำนวน 4 ด้าน พบว่า

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ในตารางที่ 4.7 แสดง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ หน้าที่ 49 พบว่า ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ เป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากกว่าด้านอื่น ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง โดยชาวบ้านได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว ชาวบ้านมีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน และชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด และสอดคล้องกับ ญัฐฉิชา หมั่นหนู (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงคานจังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ในตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงคาน จังหวัดเลย ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ หน้าที่ 48 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง โดยชาวบ้านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านได้ร่วมออกแรงในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ชาวบ้านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน และชาวบ้านมีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงาน โครงการ/กิจกรรมของชุมชน ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของ ณิชฐนุฉิชา หมั่นหนู (2551) พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวกับเทศบาล และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนของชุมชนที่ได้วางไว้ และสอดคล้องกับไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง กรณีศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงคานจังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ในตารางที่ 4.5 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงคาน จังหวัดเลย ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ หน้าที่ 46 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง โดยชาวบ้านได้มีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

ในที่ประชุม ชาวบ้านมีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงประชามติให้มีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน และชาวบ้านมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาดา มุกดา บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน (2556) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง ภูมิศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาและการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล ในตารางที่ 4.8 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในด้านการติดตามและประเมินผล หน้าที่ 51 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จ และหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจเกิดจากความคิดของประชาชนที่คิดว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทางประชาชนไม่ได้มีหน้าที่ในการดำเนินการ เป็นหน้าที่ของวัด และภาครัฐร่วมกันตัดสินใจและประเมินผล และสอดคล้องกับ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ภูมิศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ด้านการติดตามและประเมินผล

เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้น้อย ดังนั้น หน่วยงานรัฐ/เอกชน ควรที่จะเปิดโอกาสให้มีตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเพื่อที่จะรับรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับปานกลางและน้อยเท่านั้น เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง รวมทั้งผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชาวบ้านหรือคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ในระดับน้อย และเสนอแนะว่า หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และทั่วถึงแก่ประชาชนทุกคน จัดนิทรรศการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมให้ดีขึ้น และควรจัดตั้งกลุ่มในแต่ละชุมชนเพื่อเสาะหาความต้องการและข้อเสนอแนะโดยตรงจากประชาชน และสอดคล้องกับ ณีฐธิดา หมั่นหนู (2551) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเสนอแนะว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรมีการร่วมกันในการจัดทำแผนกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยเทศบาลควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เข้าร่วมการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย จำนวน 4 ด้าน ในตารางที่ 4.11 หน้าที่ 58 พบว่า ชาวบ้านที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น เนื่องจากชาวบ้านกลุ่มนี้มีอาชีพรับจ้างซึ่งทำงานหนักหาเช้ากินค่ำ ไม่ค่อยมีเวลาในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ อานิสงค์ โอทาทะวงศ์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในของประชาชนต่อ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดงในเขตเทศบาลเชิงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง

ชาวบ้านที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป และชาวบ้านที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากชาวบ้านกลุ่มนี้ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว จึงมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ จิตติมา อุดมศรี (2555) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าคนที่มีรายได้ต่ำ

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์ มีความเป็นกลุ่มเป็นก้อนของคนในหมู่บ้าน และมีชนชั้นการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ กานต์ทิศา สีหมากสุก (2558) ได้วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในพิธีกรรมของไทยทรงดำ กรณีศึกษาเขตตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับเรื่องผี ขวัญ ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม และความเชื่อเกี่ยวกับเวทมนต์ โดยมีศึบรรพบุรุษเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของไทยทรงดำมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้สังคมของชาวไทยคำรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่ยังมีกรอบพิธีกรรมตามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่ยังคงดำรงอยู่ได้ คือ ครอบครัว ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสามัคคี และการมีผู้นำชุมชนที่ใส่ใจกับความเป็นไทยทรงดำ

ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่าชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมใดเลย รวมถึงชาวบ้านที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่าชาวบ้านที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และเคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน กลุ่มนี้จะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชนและไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน แต่การมีส่วนร่วมโดยรวมของชุมชนก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลางและน้อยเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับ วรณวิมล ภู่นาค (2558) ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา พบว่า

ปัจจุบันผู้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มชุมชนทั้งหมด 10 ชุมชน ซึ่งมีคณะกรรมการชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครคอยดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน ทั้งนี้ทางเทศบาลได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการแม่บ้านชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อคอยประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเทศบาล เพื่อช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังมีการแบ่งกลุ่มตามการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันเองของชุมชนโดยมีจุดประสงค์การดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ภายในชุมชนเองก็ยังไม่มีการทำหน้าที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ มีเพียงภาระหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความสะดวกให้แก่คนในชุมชนเท่านั้น ทำให้ประชาชนผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

นอกจากนี้ จากการศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน กล่าวได้ว่า หากมีระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมาก ก็จะส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ กชกร ดาราพานิชย์ (2555) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ การมีส่วนร่วม และการยอมรับของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ และการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ทั้ง 2 ปัจจัยนั้นมีส่วนสำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วมผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านมีการรับรู้ในเรื่องผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวกระจายรายได้ให้กับชุมชนมากที่สุด ดังนั้น จะต้องสร้างการรับรู้ให้ชาวบ้านรับรู้ว่า นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบทางบวก การสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้แล้ว ยังส่งผลกระทบทางลบในเรื่องต่าง ๆ ด้วย ซึ่งควรสร้างการรับรู้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น เพราะหากชาวบ้านรับรู้ว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักแล้ว ชาวบ้านจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจนวิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีการรับรู้ในเรื่องผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในประเด็นวัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านและวัยรุ่นหันมาเห็นความสำคัญของการแต่งกายพื้นบ้านและหันมาแต่งกายพื้นบ้านมากกว่าการแต่งกายเลียนแบบนักท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายไว้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบต่อไป

2. ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนอยู่ในระดับน้อยและปานกลางเท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. ควรเข้ามาจัดอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านในการร่วมมือกันบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานราชการผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วมต่อไป

2.2 จากผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านที่มีอาชีพรับจ้าง และชาวบ้านมีรายได้อีกต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท และชาวบ้านที่มีรายได้อีกเสริมจากการท่องเที่ยวต่ำกว่า 10,000 บาท รวมถึงชาวบ้านที่ไม่มีรายได้อีกเสริมจากการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนน้อยกว่าชาวบ้านกลุ่มอื่น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมและผลักดันให้ชาวบ้านกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น หรือให้โอกาสโดยรับฟังความคิดเห็นของคนกลุ่มนี้มากขึ้น และประชาสัมพันธ์การประชุม/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่มในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

2.3 จากผลการศึกษาพบว่า หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมมากกว่าหมู่บ้านอื่น ดังนั้น จึงควรศึกษาเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการศึกษาดูงาน เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชาวบ้านหรือคนในชุมชน รวมถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวเป็นเรื่องปากท้องของประชาชนซึ่งจะทำให้ทราบว่าคนในชุมชนได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว หรือประโยชน์ด้านเศรษฐกิจไปตกอยู่กับผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อจะได้ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปผลการศึกษากำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงภาคเอกชน ประชาชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

กรม
การ
การ
การ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559) *สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว พฤษภาคม 2559*.
- กชกร ดาราพาณิชย์. (2555). *การรับรู้ การมีส่วนร่วม และการยอมรับของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา*. (การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- กานต์ทิศา สีหมากสุก. (2558). *วิเคราะห์ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในพิธีกรรมของไทยทรงดำ กรณีศึกษาเขตตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกศประภา วัฒนาพันธ์. (2553). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าช้างในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- คมลักษ์ณ์ สงทิพย์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิตติมา อุดมศรี. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ*. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณัฐณิชา หมั่นหนู. (2551). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ณัฐกานต์ สั้งแสวง. (2554). *วิถีชีวิตชุมชนบางยี่รงค์ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพล มีแก้ว. (2555). *ถนนชายโขงเมืองเชียงคาน การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เทศบาลตำบลเชียงคาน. (2557). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวปี 2554 - 2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2559. จาก <http://www.chiangkhan.info/home/สถิตินักท่องเที่ยว/>.
- เทศบาลตำบลเชียงคาน. (2559). สถิตินักท่องเที่ยวเชียงคาน 2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2560. จาก <http://www.chiangkhan.info/home/สถิตินักท่องเที่ยว-2559/>.
- ฉันทพงศ์ คีรีแสนใจ. (2559). การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- นภัสวรรณ ปานเหง้า. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษา หมู่บ้านเต่าบ้านกอก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น. (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตยา สุภากรณ์. (2552). การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- บุษบา สิทธิการ. (2551). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย. (รายงานการวิจัย). สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพมหานคร.
- ปานจิตร จินห์ธิญ. (2556). ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน ชาวเกาะพะงัน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไปด้วยกัน. (2559). เชียงคาน. เว็บไซต์ไปด้วยกัน.คอม. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2559. จาก http://paiduaykan.com/76_province/Northeast/loie/chaingkhan.html.
- ไปไหนดี. (2555). เชียงคาน - ท่องเที่ยว 5 อันดับยอดนิยม PaiNaiDii จัดให้. เว็บไซต์ไปไหนดี. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560. จาก <http://www.painaidii.com/diary/diary-detail/000400/lang/th/>.
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรศิริ บินนาราวี. (2555). ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พัชรพรรณ ยาโน. (2552). วิถีชีวิตกับการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรแบบผสมผสานในจังหวัดชุมพร. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พีรวิษณุ รัตนอมรวิสิทธิ์. (2554). การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ไพสุข สุขศรีเพ็ง. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง กรณีศึกษา ภูเขาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาลินี หาญยุทธ. (2551). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลน้ำไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- รวินันท์ โปชะ และ แสงสรรค์ ภูมิสถาน (2558). การรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. (บทความวิชาการ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รังสิต เงามแก้ว. (2550). การศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่าจังหวัดเชียงราย กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงรายกับนครคุนหมิง. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- รุ่งทิวา จินดาศรี. (2559). การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งวิทย์ ตรีกุล. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาอุบชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาดลาดน้ำอัมพวา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัชรินทร์ แก้วทันคำ. (2556). การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อภาพลักษณ์การบริการของธุรกิจที่พัก ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วันใหม่ แดงแก้ว. (2554). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาดา มุกดา บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- วิภาดา ศุภรัฐปรีชา. (2553). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวชกา เสวครบุรี. (2555). การอนุรักษ์การท่องเที่ยวชาวมา้ตาจ๊กด้วยกิจกรรมการศึกษา การท่องเที่ยวชาวมา้ตาจ๊กด้วยกิจกรรม ห่มบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. (รายงานการวิจัย). กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดกาญจนบุรี.
- ศิริภรณ์ ภิญญาโชโต. (2550). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือ ขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร. (2552). รายงานผลการวิจัย เรื่อง ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สุรชาติพงษ์ เข็มน้อย. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2559). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปีพ.ศ.2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560. จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php.
- อรรวรรณ เกิดจันทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อรรณพ เนตรทิพย์. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในตำบลงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อริสรา ระพิทย์พันธ์. (2557). ผลกระทบของการรับรู้ลักษณะภูมิทัศน์บริการของร้านอาหารทะเล ในพื้นที่แหลมโพธิ์ที่มีต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- อรุณ คุณคำ. (2554). *ประเพณีท้องถิ่นในฐานะทุนทางสังคมกับวิถีชีวิตชุมชน กรณีศึกษา ประเพณีงานบุญผะเหวดของไทยและลาว*. (วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อัญญารัตน์ ธารวรรณ. (2556). *การศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเมืองเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อานิสงค์ โอทาทะวงศ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อารยา อินทขสาร. (2554). *การประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีย์ นัยพิณิจ และฐิรชญา มณีเนตร. (2551). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อารีลัลณ์ รืวทอง. (2551). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เอกรัฐ พยัทธิกุล. (2555). *การศึกษามรดกทางวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน ผู้พื้นที่การออกแบบศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

- NIK NADIA IZYAN BINTI JAMIL. (2014). *The study of Local Community's Perception on the Impact of Tourism towards The Physical Environment of Perhrntian Island, Malaysia*. International Islamic University Malasia.

ด
พ
ค

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว
ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ
การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิต
ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว
ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัย
จะรวบรวมและนำข้อมูลดังกล่าวไปศึกษาเพื่อนำไปใช้ทางด้านวิชาการและเป็นประโยชน์
ต่อการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคานในอนาคต สำหรับข้อมูลนี้อาจนำไปสู่การเปิดเผยตัวท่าน
จะได้รับการปกปิดและจะไม่เปิดเผยแก่สาธารณชน

ขอขอบพระคุณยิ่งที่ท่านกรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ผู้วิจัย

นายสถาพร แก้วพิลาภมย์

แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำตอบในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1) ชาย
 2) หญิง
2. อายุ 1) น้อยกว่า 20 ปี
 2) 20 - 35 ปี
 3) 36 - 50 ปี
 4) มากกว่า 50 ปี
3. สถานภาพ 1) โสด
 2) สมรส
 3) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษา 1) ไม่ได้ศึกษา 2) ประถมศึกษาตอนต้น
 3) ประถมศึกษาตอนปลาย 4) มัธยมศึกษาตอนต้น
 5) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 6) อนุปริญญา/ปวส.
 7)ปริญญาตรีขึ้นไป 8) อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ประเภทของอาชีพ 1) นักเรียน/นักศึกษา 2) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3) พนักงานบริษัทเอกชน 4) เจ้าของธุรกิจ
 5) รับจ้าง 6) แม่บ้าน
 7) เกษตรกร 8) อื่น ๆ (ระบุ).....
6. รายได้หลักต่อเดือน 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท 2) 5,000 - 10,000 บาท
 3) 10,001 - 20,000 บาท 4) 20,001 - 30,000 บาท
 5) 30,001 - 40,000 บาท 6) 40,001 - 50,000 บาท
 7) 50,001 บาทขึ้นไป
7. รายได้เสริมจากการท่องเที่ยวต่อเดือน 1) ไม่มีรายได้เสริม 2) ต่ำกว่า 5,000 บาท
 3) 5,000 - 10,000 บาท 4) 10,001 - 20,000 บาท
 5) 20,001 - 30,000 บาท 6) 30,001 - 40,000 บาท
 7) 40,001 - 50,000 บาท 8) 50,001 บาทขึ้นไป

8. ท่านอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวใด

- 1) หมู่ 1 บ้านเชียงکان ตำบลเชียงکان (บริเวณถนนคนเดินเชียงکان)
- 2) หมู่ 2 บ้านเชียงکان ตำบลเชียงکان (บริเวณถนนคนเดินเชียงکان)
- 3) หมู่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงکان (แหล่งท่องเที่ยวแก่งคุดคู้)
- 4) หมู่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ)

9. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลานานเท่าใด

- 1) น้อยกว่า 1 ปี
- 2) 1 - 5 ปี
- 3) 6 - 10 ปี
- 4) มากกว่า 10 ปี

10. ท่านเป็นผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชมรม หรือกลุ่มใดต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ผู้นำหมู่บ้าน เช่น อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- 2) ผู้นำคุ้มวัด
- 3) กรรมการหมู่บ้าน
- 4) ชมรมวัฒนธรรม
- 5) ชมรมจักรยาน
- 6) ชมรมผู้ประกอบการ
- 7) กลุ่มอนุรักษ์อาชีพประมง
- 8) กลุ่มแม่บ้านมะพร้าวแก้ว
- 9) ชมรมเรื่อน้ำทิ้ว
- 10) อื่น ๆ (ระบุ).....
- 11) ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมหรือกลุ่มใดเลย

11. ในหนึ่งปีที่ผ่านมาท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมหรือกลุ่มบ่อยเพียงใด?

- 1) เข้าร่วมทุกครั้ง
- 2) เข้าร่วมเกือบทุกครั้ง
- 3) เข้าร่วมบางครั้ง
- 4) เข้าร่วมแต่น้อยครั้ง
- 5) ไม่เคย/แทบไม่เคยเข้าร่วมเลย
- 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

- ส่วนที่ 2** การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน
- คำชี้แจง** กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้
- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
1. ผลกระทบทางบวก					
1.1 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม เช่น ชาวบ้านหันมานุ่งผ้าซิ่นเหมือนสมัยก่อน					
1.2 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษา โดยการใช้ภาษาถิ่น (ภาษาเลย) ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น					
1.3 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านแบบดั้งเดิม					
1.4 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน					
1.5 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน					
1.6 ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าหม่นวม					
1.7 การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง					
1.8 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน					
1.9 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น					
1.10 การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น					
1.11 การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น เช่น ครอบครัวกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน					
1.12 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงถนน ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางต่าง ๆ					

ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
2. ผลกระทบทางลบ					
2.1 วัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว เช่น การนุ่งน้อยห่มน้อยของวัยรุ่น					
2.2 ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน แทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้วัฒนธรรมด้านภาษาเลือนหายไป					
2.3 ชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบสมัยใหม่ (อาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น เฟรนฟราย แฮมเบอร์เกอร์) แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม					
2.4 การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เช่น เลิกทำอาชีพเกษตรกรรมหันมาทำที่พัก ร้านอาหารของที่ระลึก					
2.5 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม เช่น การตัดบวบข้าวเหนียวที่เมื่อก่อนใส่เฉพาะข้าวเหนียว แต่ปัจจุบันมี อาหารอื่น ๆ ด้วย					
2.6 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่พักนักท่องเที่ยว ที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น					
2.7 การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามาซื้อที่ดินบริเวณชุมชน เพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว ร้านอาหารของที่ระลึก					
2.8 การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น					
2.9 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด					
2.10 ท่านรู้สึกว่าการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้การดำเนินชีวิตประจำวัน มีความเร่งรีบมากขึ้น					
2.11 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการแย่งชิงผู้บริโภค ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนไป หรือเกิดความขัดแย้งกัน ภายในชุมชน					
2.12 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น จำนวนขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น การจราจรติดขัด นักท่องเที่ยวเสียงดัง					

- ส่วนที่ 3** การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน
- คำชี้แจง** กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้
- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
  - 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
  - 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ท่านมีส่วนร่วมในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ					
1.1 ท่านมีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
1.2 ท่านเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
1.3 ท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในที่ประชุม					
1.4 ท่านมีโอกาสเสนอโครงการ กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
1.5 ท่านได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
2. ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ					
2.1 ท่านได้เข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
2.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน					
2.3 ท่านได้ร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน					
2.4 ท่านได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานโครงการ/กิจกรรมของชุมชน					
2.5 ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					

ท่านมีส่วนร่วมในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3. ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
3.1 ท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
3.2 ท่านมีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน					
3.3 ท่านได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว					
3.4 ท่านมีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน					
3.5 ท่านได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน					
4. ด้านการติดตามและประเมินผล					
4.1 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
4.2 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
4.4 หน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จ					

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
 .....

ขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล	นายสถาพร แก้วพิลารมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ (แขนงธุรกิจท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	พ.ศ.2558 พนักงานราชการ ตำแหน่งนักพัฒนาการท่องเที่ยว กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา